

XII EVF. * SZAM 174
Ciuj—Kolozsvar, 1930
augusztus 13 Szerda
5690 EV - AB 18

Am Uj Kelet as e
és bantati zsid
napil
Okkeink utanny
ferrás megjelölé
me
Szeritekat nem
megörzésükre se

Ara 5 lej

KELET

ZSIDÓ POLITIKAI NAPILAP

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Strada Baron L. Pop (v. Brassal-
utea) 10. szám. Telefon: 9-77.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Egész évre . . . . . 1150 Lei
Félévre . . . . . 600 "
Negyedévre . . . . . 320 "
Egy hónapra . . . . . 110 "

KÜLFÖLDI

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Egy óra 1 dollár (vagy ennek
megfelelő pénáem).
Egy évre 10 dollár.

Hirdetések tarifa szerint
vetetnek fel.

Szárzóság és flottaverseny

Amerika még mindig a nagy lehető-
ségek hazája. Eppen ezért itt még annak
is meg van a lehetősége, hogy a gyakor-
lat a közmondást igazolja. A közmondás
ugyanis azt szokta hangoztatni, hogy
nincs olyan kár, amiben haszon ne vol-
na. A közmondások a legtöbb esetben
gyöngye megfigyelésekből levont konzek-
venciák szellemi megnyilvánulásai. —
Amerika azonban azt is meg tudja csi-
zálni, hogy e rendszerint sekélyes kon-
zekvenciákat a legkomolyabb gyakor-
lati eredményekké változtassa át.

A rettenetes szárazság és hőség, mely
hetek óta pusztítja a prairiek farmjait,
ugyanennyi idő leforgása alatt tönkre-
tette a mezőgazdaságot s egy esomó em-
bert hóguta által távolított el a földi si-
ralomvölgyből. Mindenütt másol által-
ános jajongás és kétségbeesés vett vol-
na erőt az emberekben egy ilyen elemi
katasztrófa láttára: Amerika azonban
most sem hagyta magát s az egyetemes
katasztrófából — pompás tőzsedei áremel
kedéseket profitált. Egy esomó farmer
ugyan tönkrement, de a nagy városok-
ban annál több gabonaszpekuláns gazda-
godott meg néhány nap, vagy néhány
óra leforgása alatt. A siralom, mely a
gabonáinak esése miatt az egész világ
agráriusainak könnyzaeskoit ingerelte,
— egyszerre, legalább is amerikai vi-
szonylatokban, a változás teljesen rávált
szót át. Ez a változás teljesen rávált
Amerikára, ahol a legnagyobb kárból is
hasznot sajtolt a spekuláns szellem.

Az amerikai agrárkatasztrófának
azonban van még egy másik, ugyneve-
zett politikai érdekessége is, amely még
a fentieknél is jellemzőbb. Hoover el-
nök — jelentik a jelentések — elhatá-
rozta, hogy az amerikai flottaversenyek
előjaira beállított költségvetési összeg-
ből, ebben az évben 40 millió dollár re-
dukciót fognak keresztülvinni, hogy eb-
ből az összegből a szárazságsújtotta vi-
dék fellegyezési akcióját támogat-
hassa. Ez a jelentés a humanista és ér-
telmes szíveket valószínűleg csodálattal
tölti el Amerika nagysága iránt. Józa-
nabb szemmel nézve azonban, arra a kö-
vetkeztetésre jutunk, hogy ez a jószívű-
ség egy szörnyű militarizmus és hatal-
mi politika rejtjelmeit takarja. Negyven
millió dollár: 6 milliárd 400 millió lej,
tehát olyan összeg, amely nagyon sok
államban az egész évi költségvetés tíz
százalékát teszi ki. Milyen óriási méretű
lehet az amerikai flotta előirányzott költ-
ségvetése, ha abból egyetlen tollvonás-
sal lehet eliminálni 40 millió dollárt.

Hoover elnök nagyszívűsége tehát
nem olyan veszedelmes és legkevésbé
megható. Azt jelenti, hogy amerikai far-
merek alamiznához jutnak ugyan, de a
flotta-program egyetlen évig lesz csupán
kénytelen nélkülözni egy újabb cikáló
költségvetését. Hoover elnök hü fia hazájának
éért nem csinál rossz üzletet. Amikor
a negyven millió dollárt az amerikai
mezőgazdaság számára juttatja, nem
lesz egyebet, mint a farmerek adózási ké-
ességét biztosítja, a tőzdespekulánsok
s az amerikai export-offenzíva újabb
konjunkturáját, hogy ezáltal a jövő év-
ben annál nagyobb lendülettel folytat-
hassa a flottaépítési program reali-
zálását.

Mindezeideig az egész amerikai
rajtó a jó termés, a nagy gabonafölösle-
gek miatt panaszkodott s a legutóbbi
nagy tőzdekrachok szintén nagyjában
a gabona árának alacsonyága miatt ke-
lekkeztek. Most, hogy a szárazság az
amerikai termés jórését tönkretette, —
egyszerre jó ára lett a gabonának s a
világpiaci árak megszilárdultak. Ha mé-
gis siránkozás és sopánkodás üli meg
az amerikai gazdasági életet, — ez a si-
ránkozás éppolyan Janus-arcot hord,
mint az a nagystilű gesztus, mellyel
Hoover elnök a flottaköltségvetésből a
negyvenmillió dolláros tételt törölte.

A vizsgálat is megállapította, hogó bünös kezek akarták elhamvasztani Mára- marosszigeten a „vizsnici“ templomot

Szerencsés véletlen folytán a felgyújtott templomban csak a padozat egy
része égett el, mert a kitóduló füstöt idejekorán észrevették és sikerült
elfojtani a tüzet — Az épen maradt templomban érintetlenül maradtak a
gyujtogatás összes áruló jelei — Petróleummal voltak végiglocsolva a padló
és két tóratekeres, amelyeket a gyujtogatók a földre teritettek

Három kérdésre kell felelnie a máramarosszigeti vizsgálatnak

A máramarosszigeti templomtűz méreteiről első elterjedt hírek szerencsére
tulzoltaknak bizonyultak. A gyujtogatók munkájának betetőzését megakadá-
lyozta a szerencsés véletlen. A tüzet sikerült lokalizálni, amidőn még csak a
templom padlózatának egyrészt hamvasztották el a lángok. Ezzel szemben a hi-
vatalos vizsgálat is megállapította, hogy bünös kezek akarták a zsinagógát fel-
gyujtani. És nem az a lényeges, hogy mennyi égett le a vizsniciek máramaros-
szigeti templomából. A lényeg az a megdöbbentő és elszomorító tény, hogy a
máramarosszigeti zsidóságának egyik szent hajlékát a fanatizált antiszemita
agítátorok oda akarták dobni prédául a pusztító lángoknak.

A petróleummal leöntött és meggyalazott tóratekeresek, a petróleummal áz-
tatott padok és butoradarok mind hi vatalos nyilatkozat helyett is bizonyít-
ják, hogy a tűz bünös kezek munkája. Elvárjuk a hatóságoktól, hogy most már
ráteszik a kezüket a konkolyhintőkre és a gyujtogatókra és a törvény szigorá-
val fognak lesújtani a bünösökre, hogy végre igazán rend és békeesség legyen a
meggyötört Máramarosban.

Sighetul-Marmatiei—Máramarosszi-
get, augusztus 12. (Az Uj Kelet tudó-
sítójától.) Máramarosszigeti tudósítónk
jelentése alapján tegnap számunkban
hírt adtunk a vizsniciek hatalmas zsi-
nagógájának felgyújtásáról. Első tudó-
sításunk vonalzavar miatt hézagos volt,
később pedig teljesen megszaktadt az
összekötötés Máramarossziggel, úgy
hogy az éjjeli órákban a legnagyobb
erőfeszítéseink ellenére sem sikerült
részletes és megbízható információkat
szerezniünk. A ma délelőtt és délután
beérkezett jelentések alapján a templom
felgyújtásának körülményeit az aláb-
biakban rekonstruáljuk:

Máramarossziget zsidónegyedének
legexponáltabb helyén fekszik a Nagy-
köz ueca, amelyet a zsidó templomok
uccájának is neveznek. Ebben a szük és
rövid uccában ugyanis három zsinagó-
ga is van. A szefárdok temploma, a
„Vizsnitzer Klauz“ és egy ortodox ima-
ház. Tegnap este 9 óra tájban egy
Kreindler nevű kereskedő haladt el a
zsinagóga előtt. Bepillantott a vizsnic-
iek templomának udvarára és megré-
mülve vette észre, hogy a templom ab-
lakain keresztül vastag füstgomolyag
tódul ki. Egy pillanatig dermedten állt
meg helyén, majd midőn látta, hogy a
füstszlopba lángnyelvek is vegyülnek,
kiáltozni kezdett:

— Feuer!
A földreterített és petró-
leummal leöntött tórateker-
esek

Kreindler kiáltozásaira azonnal össze-
szaladt néhány ember, akik berohantak
az udvarra és nekiesetek az zsinagóga
ajtájának, amelyet sikerült betörni. Az
emberek elé megdöbbentő látvány tár-
ult. A templom bejáratánál nagy lán-
gokkal égett a templom padozata. A
zsinagóga belsejéből átható petróleum-
szag áradt az emberek felé. A bejáróval
szemben, a zsinagóga tulsó felében tár-
va-nyitva állott a frigszekrény. Előtte
a földön kiterítve feküdt a templom két
legnagyobb tóratekerese, amelyekből
ugyancsak büzlött a petróleum. A két
tóratekeres mellett kiürített petróleum-
mos üvegek állottak. Petróleummal vol-
tak leöntve a stenderek és a zsinagóga
többi butoradarbjai is. Már az első pil-
lanatban a laikus szemléző számára is
nyilvánvaló volt, hogy gyujtogatók jár-
tak a templomban, még pedig nem hi-
vatalos gonosztevők, akik a legkevésbé
sem voltak tekintettel az elővigyázatos-
ság szabályaira. Az otffejejtett petró-

azonban a tömeg a templomhoz ért, a
padlótűz már el volt oltva és a gyujto-
gatás nyomai leplezetlenül állottak.

Pánik a zsidóság között

A vizsnici templom felgyújtásának
híre leirhatatlan pánikot váltott ki
Máramarossziget zsidóságában. Az éjje-
li órákban a város a felzavart hangya-
boly képét mutatta. A zsinagógát öve-
ző uecák megteltek zsidókkal, akik meg-
remülve és felháborodva tárgyalták a
történeteket. Mindnyájan látni akarták
a tűz nyomait, mindannyian személye-
sen akartak meggyözödni a gyujtoga-
tók munkájáról és a kivonult karhata-
lomnak nagy erőfeszítésébe került, hogy
távolartsa a kifénesiákat.

Manolache alibit igazol

Időközben az Uj Kelet munkatársa
értesítette a tüzről a moziban tartózkodó
Juga vármegyei prefektust, aki ugyan-
csak a helyszínére sietett. A templom-
ban a máramarosszigeti ortodox hitköz-
ség vezetői és dr. Danzig Samu főrabbi
fogadták a prefektust. Megmutatták ne-
ki a petróleum-töcsákat, az üres üvege-
ket és Danzig főrabbi kivette a frigs-
szekrényből a tóratekereseket, amelye-
ket a hitközség vezetői egy pillanatra
sem akartak a földön hagyni. A tórate-
keresek messze árasztották magukból
a petróleum büzt. A prefektus elren-
delte a vizsgálat azonnali megindítá-
sát. Kostenszki komisár azonnal meg-
kezdte a kihallgatásokat. A gyanyu egy
Manolache nevű volt törvénszéki tiszt-
viselőre irányult, akit éppen cuzista
üzelmei miatt boesátottak el évekkkel ez-
előtt a törvénszékétől és akiről közü-
domásu volt, hogy aktív szerepet ját-
szott antiszemita zavargásokban. Ő volt
Dánila máramarosszigeti adjutánsa.
Manolachet letartóztatták, az agítátor-
nak azonban sikerült alibit igazolnia.

Máramarossziget zsidósága talpon volt egész éjjel

A máramarosszigeti zsidóságának
azonban nem volt nyugalma ezen az
éjszakán. A bizonytalanság érzete, a ta-
lalatlanság tudata ráfeküdt az embe-
rekre. A korosabb embereket kivéve,
Máramarossziget egész zsidósága talpon
volt az éjszaka folyamán. A zsidóság
vezetői megbeszéléseket folytattak egy-
mással, amelyek során a máramaros-
szigeti zsidó ifjuság körében az a gon-
dolat merült fel, hogy meg kell szervez-
ni a zsidó önvédelmet.

Egy köszönés, amely válasz-
nélkül marad

A másik kérdést egyelőre mély ho-
mály borítja. A tettesek kilétére vonat-
kozólag egyelőre csak néhány elmosódó
vallomás áll a nyomozó közegek ren-
delkezésére. Így például a Grünberger
Léb vallomása, aki elmondja, hogy hét-
főn este kilenc óra felé egy fiatal em-
bert látott motoszkálni a templom ka-
puja körül. Az ismeretlen mélyen szem-
ére huzta a fekete kalapját és sötét
felöltöt viselt. Grünberger Léb szigeti
szokás szerint jiddisül odaszólt az ismer-
etlennek:

— Jó estét!

Grünberger semmilyen választ nem
kapott a köszöntésre. Tovább ment, köz-
(Folytatása a harmadik oldalon)

Ferrari: A ma-
ner Antal: Prelude
—King: Indiánsze-
stoni férj. Leposa:
mai Albert: Zofir-
Aladár: Mért akar
Kairo.
és, időjárásjelentés,
olyam.
of novellái: Angyal
elzés, időjárásjelen-
eigányzenekarának
előadása: „Bombay
nagyvárosai”.
ny. Corelli: La Fo-
Korngold: A holt
dala. Puccini: Tu-
z ifju vitte kedve-
Guitarre. Dvorak:
bay: Csárdajelenet.
én rózsám. Tarnay
Kurucz: Hervadó ró-
Rég volt.
felolvasása: „Diá-
t. A m. kir. Opera-
alt zenekar hangver-
nyitány. Csellover-
ia.
időjelzés, időjárás-
fónhangverseny. —
sszal — nyitány. —
lélen. Cui: Orientale
ohnányi: Capriccio.
illa. Gungl: Amor-
osoly országa. Csaj-
Dostal: Port-Arthur.
elude. Bertan: Dal-
ra. Colcord: Stein
idéki holdfénynél.
i dalok.
Verdi: Alarcosbál e.
Katonazene.
ayd: Zongoraművei.
Poznan. 20.15: Szó-
Operettrészletek.
pszerű hangverseny.
II. szimfónia. Sam-
Szteheli dal. De Fal-
it. — Mendelssohn:
n. Bloch: Rógtönzés.
lenet. Martucci: No-
Tarantella. Wagner:
perettrészletek.
diózenekar. Beetho-
nyitány. Beethoven:
k induló. Beethoven:
rosz dalok és áriák.
ar. dalbetétekkel.
rdetések
uj konfortos nagy-
tral a Széchenyi ter-
ladó. Cim a kiadóban
sos zsidónót keresek
aki kóser háztartás-
németül, románul be-
őzsef, Calea Victoriei
bl való iskolás zsidó-
ásra elvállal belváros-
temesvári uriaslak-
használat és román-
rsalgás. Megkeresés
elgére a kiadóba ke-
keres azonnalra d-
lia, Hunyad m.
zer és rövidáru seg-
asztus 15-i belépés-
Mór. Blaj küldendő
saszonyt, aki jól fő-
e. Bodner Aruház.
eljes ellátásra elfoga-
dótt, vagy iskolásfiu-
dószoba- és zongora-
konos uecái szobá-
Antalné, Oradea, St

Egy fél szaltó, egy villámcsapás és a világhírű fekete bajusz

Alanti rendkívül érdekes cikket Charlie Chaplin, a világhírű nagy filmszínész írta élete legszínesebb korszakáról.

Eletem egyik legizgalmasabb pillanata akkor volt, amikor elszereztem egy cirkuszhoz. A szerződés megkötésekor mindössze nyolcadik évemet töltöttem be és így csak akrobatának lett belőlem.

Eletem színét egy fél szaltó váltotta át. Ha egy bizonyos szaltót akkor régebben befejezek, most cirkuszi komédiás lennék és nem filmkomédiás. De a szaltót nem fejeztem be, mert elvesztettem a lélekjelenléteimet és jó magasztól lezuhantam. A fájdalmas zuhanás aztán elvette kedvemet az akrobata mesterségtől.

Abban az időben szokás volt, hogy az akrobata-családok egész fiatal gyermekeket, rendszerint árvaakat magukhoz fogadjanak és kinevelik. Ha az ilyen ember esontja eltörik, az nem baj, annál jobb akrobata lesz belőle később.

Cirkuszi karrierem első fejezete már szerencsétlenül végződött. Főnököm a hátán fektetve és talpaival a levegőbe dobált. Két talpa az égnek állt. A szünet elején felugrottam a talpaira, azután összezsugorodtam és mesterem elkezdett hajigálni, forgatni a lábaim. A jelenet végén mesterem mindig elhajított és nekem szépen talpra kellett esnem. Egy alkalommal azonban rosszul estem, talpaim a levegőben maradtak és legelőször a kezem ért a földre. Hüvelykujjam eltörtött és néhány hónapig munkaképtelen voltam.

Londoni kaland

Sohasem fogom elfelejteni, hogy tréfas kedvem egyszer milyen különös, egy általában nem tréfas kalandba kevertem Londonba való érkezésem estéjén Edward Knoblochnál, a drámaíróval voltam vacsorán. A vacsora nagyszerű hangulatban folyt le. Később elkezdett esni az eső, villámolt, mennydörgött. Sok mindenről beszélgettünk, végül csekélyeségre fordult a beszélgetés. Barátaim az aznap reggeli esodás londoni fogadtatásomról beszéltek, amikor a tömeg majd széttepte ünneplésében a kocsimat. Knobloch kijelentette, hogy ez a karrierem climaxa és én megegyeztem vele ebben. Ekkor régi barátom, Tom Geroghty érdekes ötlettel jött elő.

Azt tanácsolta, hogy haljak meg azonnal. És erősödött, hogy ez az egyedüli teendőm, mert egy ilyen ünneplés és egy ilyen cézari fogadtatás után csak stílustalan volna tovább élni. Haljak meg tehát akkor, amikor karrierem tőpöntjén vagyok. Azt ajánlotta, hogy valami szép, látványos halálnemet válasszak ki magamnak.

Mindenki kissé megütközött Geroghty ötletén, én azonban mindenesetre megégyeztem vele abban, hogy életem művészi befejezése volna egy hirtelen látványos halál. Közben kísértetiesen villámolt odakünn. Egy hirtelen ötlettől elkaptva, Knobloch, az egész társaságot, Tom kivételével, egy sarokba gyűjtötte és azt ajánlotta, hogy a legközelebbi villámlás alkalmával vécéből tetessem, hogy a villám halálra sújtott. Gyorsan elő is készültünk. A szerepek kiosztódtak. Az öreg Tomnak egymásután föltogettük a poharat és állandóan a halálról beszéltünk. Egyikünk megjegyezte, hogy milyen kísértetiesen száza, döngeti a szél Knobloch házat, recsegnék az ablakok és hogy milyen bizarr visszfényt ad a tárgyakkak a villámlások gyors egymásutánja.

A miháld!

Valaki, az egyik lámpa kivételével, az összes csillárokat és égőket eloltotta. A légkör és a környezet így már elő volt készítve tréfánkra és többen sajnálkoztak gondoltunk Tomra, miközben a következő villámlásra vártunk.

A villám megérkezett és a hirtelen felvillanó fényben háborzongatóan rekedt hörgést hallattam és merev tetttel a földre zuhantam.

Azt hiszem, e jelenetet elég jól megjátszottam és talán Tomon kívül mások is megjátszották a szobában.

Tom leejtette a whiskis poharát és felkiáltott:

— Az Istenért! ... Megtörtént!

A hangja józan volt, de erre senkisémet figyeltem. A társaság többi tagjai mind hozzámrohantak, néhányan felkaptak és a hálószobába cipelték. Az ajtó a jó öreg Tom orra előtt csapódott be, aki utánam akart rohanni. Tom akkor elkezdett fel-alá rohanni a hálószoba előtt, várva, hogy valaki kijöjjön a hálószobából és informálja állapotom felől. Végül Carl Robinson, a magántitkárom ko-

mor arccal kilépett a szobából. Tom azonnal hozzágrótt.

— Az Isten szerelmére, Carl, mi történt? — kérdezte izgatottan.

Carl félretolta és a telefonhoz sietett.

— Meghalt? — kérdezte halk hangon Tom.

Carl erre sem felelt, csak ennyit mondott:

— Légy szíves, most ne zavarj, Tom, az eset komoly.

Azután a telefonhoz lépett és a halottkémet kérte. Ez annyira összetörte Tomot, hogy Knoblochnak kellett kijönni hozzá, hogy megnyugtassa.

— Biztos vagyok, hogy minden rendben — mondta a drámaíró Tomnak, de az arca komor volt és látszott rajta, hogy titkol valamit. Mint ahogy titkolt is.

Mindent kitűnően megrendeztünk és a szegény öreg Tom kétségbeesve szaladgált ide-oda és rohanását pillanatonként megszakította, hogy a hálószobába próbáljon betérni. Azonban minden alkalommal visszautasították.

Es a telefon szólt. Egymásután hívtak a rendőrfőnököt, különböző híres orvos-professzorokat és Tom fájdalma minden telefonhívással nőtt.

Angyali minőségben ...

Végül, mikor már meguntuk a tréfát, én a hálószobámban magamra teritettem egy fehér lepedőt, két párnahuzat és néhány drót segítségével szárnyat konstruáltam és angyali minőségben kiléptem az ajtón.

Tom azonban nem nevetett. Rám nézett, elkomorodott és lihegve egy székbe rogyott. A tréfa tulságosan megviselte.

A hollywoodi stúdióban is sokszor

Szabad ég alatt! Szabad levegő! És napsütés!

És hozzá **NIVEA-CRÉME**

Ez egészséges bőrt ad és szépen barnított kinézést. Még beborult énnél is, mert szélnél és levegőnél is barnul a test. De szőrnak kell testének lennie, hogy ha Ön a nap sugarainak közvetlenül kiteszi, azonban azelőttől Nivea-Crémrel bedörzsöli! Ön csökkenti ezáltal a fájdalmas napsütés veszélyét. Nivea-Crém az egyedüli bőrcrém, amely Eucerint tartalmaz, és ezen alapul a hatása.

Dobozokban Lej: 16.-, 33.-, 72.- Tubusokban tiszta onból: Lej: 30.-, 45.-

Emil Ziegler, Braşov-Brasso, Vasút-ucca 43

rendezünk hasonló „heccet”. Nem is bírnók ki a stúdiót, ha minduntalan nem találunk ki valami szórakoztatót.

Remekül megtréfáltam egyszer egy híres külföldi újságíró, aki felvétel után a stúdióban látogatott meg. Tea közben bejelentették, hogy néhány előkelő, hölgylátogatóm érkezett. Miközben én a hölgyek elé siettem, a külföldi újságíró, aki nagyon hiu ember, beszaladt az öltözőmba, hogy megfésülje magát. Az egyik fésűben fekete szőresomó volt. Ezt az újságíró undorodva a földre dobta, aztán megfésülködött. Közben azonban észbe jutott, hogy a szőresomó mégis helyreterez, mert ha a földön hagyná, én meglátnám, hogy valaki volt az öltözőben. Eppen a toalettszóra tettem a fekete hajszomót, amikor én beléptem. Ugy tettem, mintha nem volnék meglepve, hogy az öltözőben van és ezt mondtam:

— Látja, azt a fekete szőresomót? Az az én híres kis fekete bajuszom. Már tizenöt éve használom. Tizenöt évvel ezelőtt készítette számomra egy newyorki fodrász, aki azóta meghalt. Más bajusz nem tudok találni, mert ilyen tökéleteset senki sem tud készíteni. Ha a bajuszot elveszteném, akkor borotvált arccal játszanék ezentul.

Az újságíró nem szólt semmit, csak nagyon elsápadt ...

Egy amerikai szénbánya felett kommunisták repülőgépről bombát dobtak le, hogy ezáltal megakadályozzák a sztrájkoló bányamunkásokat munkájukban

Newyork, augusztus 12. Kentucky államban Providence közelében lévő egyik szénbánya fölött narancesszínű repülőgép jelent meg és a bánya lejáratai elé éppen akkor, amidőn a munkások a bányába akartak lehatolni, bombákat hajított le. A bombázó repülőgép ezután

északkeleti irányban eltűnt. A lapok valószínűleg tartják, hogy a repülőgépet a kommunisták bérelték fel. A bányauzembem hónapok óta bérharc folyik s a munkások többször tettek arra kísérletet, hogy a sztrájkolókkal dolgoztató üzemet megbénítsák.

Párizsban „kémirodát” lepleztek le, amely divattitkok megszerzésével foglalkozott

Az iroda élén két amerikai nő állott, akik egymillió frankot kerestek évente

Párizs, augusztus 12. A párizsi rendőrség szombaton névtelen feljelentés alapján felfedezett egy „kémkedési irodát”, amely azonban nem katonai, hanem divattitkok megszerzésével foglalkozik.

Az iroda élén két amerikai nő állt, akik állandóan husz-huszonegy szabónőt foglalkoztattak. Ezeket, mint állítólagos vevőket, küldték el a legnagyobb női divatruházakba és a legelőkelőbb párizsi szabócégekhez, ahol szakértő szemmel megtekintették a legújabb modelleket és hazatérve, emlékezetből pon-

tosan lemásolták a legújabb divatkreációkat. A rajzok alapján azután a legfrissebb nőruha-modellek pontos másolatai készültek el, amelyeket a legelőkelőbb szabócégek hamisított cégjelzésével ellátva, külföldre, elsősorban Amerikába küldtek.

A rendőrség házkutatást tartott a különös „kémkedési irodában”, ahol több ezer modell-rajzot és a titkos levelezéshez szükséges kulcsot foglalták le. A két amerikai nő egy évi tiszta nyeresége állítólag meghaladta az egymillió frankot

Palesztina nem került bele a világháborús sodrába

Dr. Werner Senator nyilatkozata az aktuális Palesztina problémákról

Berlin, augusztus 12. Dr. Werner Senator, a Jewish Agency palesztinai executívájának tagja, aki a modern zsidó ifjúsági mozgalmaknak néhány évvel ezelőtt egyik legszármotvebb vezető egyénisége volt, majd a Joint európai főtítkárságát vezette, Berlinbe érkezett. Dr. Werner Senator a Jewish Agency executívájé ujjában kismemelte arra, hogy pénzügyi tanácsadóként és az Agency kinstárnokaként szerepeljen. Dr. Senator palesztinai utjáról nyilatkozott a zsidó távirati iroda munkatársának és a mai helyzetről a következőket mondotta:

— Mindenekelőtt megállapítom, hogy úgy politikai, mint gazdasági és pénzügyi tekintetben Palesztinában súlyos

megpróbáltatások hónapjai után a hangulat bizakodó, a jisiv el van nyugodtan határozva a munka további folytatására. Ma már a munkásbeváradó kérdés, amely a kedélyeket bizony erősen felzaklatta, sokkal higgadtanban itélik meg, mint külföldön. Azok a tényezők, akik felelős állásban vannak, nem engedik magukat befolyásolni hangulatok által és zavartalanul tovább dolgoznak. A palesztinai zsidó vezető körök az utolsó hetekben szorosan együttműködtek Sir John Hope Simpson urral, az angol kormány kiküldött megbízottjával, akivel együtt alaposan megvitatták a zsidók közeljövőben megvalósítandó gazdasági programját.

Ami pedig a gazdasági helyzetet il-

leti, meg lehet állapítani, hogy Palesztina ezideig nem került bele a világháborús krízisének sodrába. Azonban az általános világháborús krízisének hatására Palesztina gazdasági életére is. Ennek előjele az a körülmény, hogy a magántőke Palesztinába már lassabban szivárog be és a mezőgazdaság általános krízisé a fellach-gazdaságra alapított gabonaprodukciónál különösen erősen érinti. A munkanélküliség egyelőre nem mutatkozik a szokottnál nagyobb mértékben. A munkapiacot egyébként kedvezően befolyásolják azok a közeljövőben beindítandó munkák, is, amelyeket palesztinai szervezeteink révén fognak kiosztani. Szó van munkálatokról, amelyek a Palesztine Jewish Colonisation Association, továbbá az Emergency Fund és a Jewish Agency akarnak programszerűen végrehajtani. De ezeken kívül maga a kormány is ki fogja adni a közmunkákat. A közeli hónapokban a narancstermelés is sok munkásnak ad kenyeret. E kedvező momentumok elelnére azonban a munkapiacot még mindig számolni kell hullámlásokra.

Gazdasági tekintetben döntő tényező, vajjon a Jewish Agencynek sikerül a magántőke tartózkodó magatartása mellett egy nagyobb munkaprogramot végrehajtani, vagyis rendelkezésre fog-e állni az egyre kisebb mérvű magántőke befektetései mellett megfelelő közpénzek. Ebben a tekintetben a dolgok fájdalom, nem állanak a legjobban. Nagy erőltetésekre lesz szükség, hogy rendezzük a folyó év pénzügyeit és hogy a gazdasági és kulturális munkát tovább vezethessük.

Politikai tekintetben nagy szükségünk van tisztult és nyugodt atmoszférára. Mértékadó körökben az a gondolat hódít, hogy módot kell találni a zsidók, az arabok és a kormány együttműködésére. Ennek a problémának nagy fontos ságot tulajdonítunk, különösen mi, akik a Jewish Agency palesztinai programját akarjuk a jövő évben kiteljesíteni.

TÖMEGES GOMBAMÉRGEZÉS. Budapestről jelentik: Hossztereszteg községben Kaposi István gazda tíz társával kiment az erdőbe gombát szedni. A gyűjtött gombát kivitték a szőlőbe és ott elfogyasztották. Már evés közben észrevették, hogy a gombának különös mellékíze volt. Miközben előtűt vitakoztak, egyszerre rettenetes göresök fogták el valamennyiüket. Kaposi István, egy másik öreg gazda, valamint egy hat éves kislány a gomba elfogyasztása után elvesztették eszméletüket és rettenetes kínok között kiszenvettedek. Akinek állapota nem volt ennyire veszedelmes felment a községbe a járóorvosért. Az orvosnak nem akartak megmondani, hogy mitől betegedtek meg és csak a gyomormosásból tudta megállapítani a diagnózist. A gombaevők állapotát olyan súlyos, hogy valószínűleg valamennyien belehalnak.

BENÁNY: „KAJOT”. (Teljes kiadás) Ara 60 lej. Kapható az Uj Kelet könyvtárában.

!!FIGYELEM!!

Megérkezett a Dreher-Haggenmacher

Korona-sör
ala Pilsen

Naponta friss csapolás a
„FLORIDA”-kerítés

A pref

ben azonban fe visszafordult. A ember, aki éber tait, mihelyst fordul, futásnak mázi Dávidné, a szédságában lakó lenc óra tájban látott a zsinagóg ismeretlenek su más között s ő midőn az egyik

— Ezen az ol tani.

Egyetlen kérde ségen felül tisztá togatás történt a ban. Juga Gábor v szigeti zsidóság k Samu főrabbi és szerezés előtt a történetekkel k — A tüzzől hi nem adhatok, rés elébeválni a nyo dig a tűz okainak én hatáskörömbé látottakból azonb ber — azt a me hogy bűnös kezel nagógát. A kézz ni, hogy Juga, a magánember egy vagy sem.

Manolac

A máramarossz re-másra jelenté újabb részleteket gátás előzménye megjelent a rend nevű asszony, ak lakik. Az asszony fél kilenc óra tá uzista agitátor saságában a Slat szerencsepátkót v togatta, hogy ez a nozni az ő ma este ueca sarkára érve revették Kahánné szolt:

— Ezt a zsidóas

lobni! Az asszony vallo érdekes, mert M hogy a tüzet meg és este szobájába igazolja alibijét a vizont teljes ha hogy Manolachet éleses időben.

Urdea natiku látja a

A zsinagóga fell osan feljegyzésre történet, amely máramarosi atmos tíz után megjelen volt liberális képv ranca volt főnöke. Kezebe és meg aka petróleummal led nem fogott azonna kijelentette, hogy lódi, tehát szó sem És mindjárt tiltal a románságot ill amire még nem vo hág történetében.

Világos szu (200 négyz.-m.) ra alkalmas, KIAD

Mezőgazd és Takaré

Cluj—Kolozsvár, Fiókintézet: Dej-Dés silvaneii-Szilágycseh, Affiliált intézetek; a Takarékpénztár RT., nek Uioara-Maro

Saját 60 m

Foglalkozik a banküz Atutalások bel- és k és legpontos Engedélyeze

Ma hirdetik ki az ítéletet Zelea Codreanu bünperében

Kettőtől—öt évig terjedő börtönbüntetés kiszabását kérte az ügyész Zelea Codreanu bünperének tárgyalásán

Bucuresti—Bukarest, augusztus 12. (Az Uj Kelet tudósítójától). Az ilfovi törvényszék ma délután fél két órakor kezdte meg Zelea Codreanu bünperének tárgyalását. A tárgyalást óriási izgalom előzte meg. Hatalmas esendőrkordon vette körül a törvényszék épületét, hogy visszaszorítsa azt a többszáz főnyi tömeget, amely mindenáron be akart jutni a tárgyalóterembe. A esendőrok és a teremőrök szigorú elnöki utasítás értelmében a hírlapírókon kívül csak azokat engedték be a tárgyalóterembe, akiknek jól előre sikerült belépőjegyet szerezniük. Mint-hogy a tárgyalásra csak korlátozott számban bocsátották ki jegyeket, gyér közönség előtt, de annál izgalmasabb atmoszférában vette kezdetét a tárgyalás.

A bíróság és a védők

A tárgyaláson Miculescu táblabíró elnököl, szavazóbírák Duca és Sion voltak. A vádat Pancescu ügyész képviselte, a védelmet hat bukaresti ügyvéd, közöttük az ismert Mihail Mora, továbbá öt vidéki ügyvéd, élükön Jonescu ismert jasi antiszemita vezérrel látták el.

Zelea Codreanu parasztruhában jelent meg bírái előtt. Főlényesen tekintett körül a tárgyalóteremben, az emelvény felé nevetett és azután büszkén, emelt fővel mondotta be nacionálját, amelynek során görög keleti vallásúnak és ügyvédnek mondotta magát.

A vádirat

Ezután a vádirat felolvasására került a sor, amely Zelea Codreanút vádolja ama röpirat szerzőségével, amely halálos fenyegetést, súlyos izgatást tartalmaz és gyújtogatásra uszít. Azonkívül pedig Beza tettével kapcsolatosan kimeríti a büntett feldicsérésének kritériumait.

Az elnök megkérdezi Zelea Codreanútól, vállalja-e a röpirat szerzőségét, amit Zelea Codreanu egyetlen ellenvetés nélkül elismer. Minthogy Zelea Codreanu elismerte a vádiratban foglaltakat, az elnök a bizonyítási eljárást befejezettnek nyilvánította és felszólította az ügyészt, hogy tartsa meg vádbeszédét.

Az ügyész szigorú büntetést kér

Pancescu ügyész hatalmas vádbeszédet tartott, amelyben rámutatott arra, milyen súlyosan megzavarta az ország rendjét és nyugalomát Zelea Codreanu tevékenysége. A legszigorubb büntetés kirovását kéri. Az állam rendje elleni izgatásról szóló paragrafust kéri alkalmazni, amely kettőtől öt évig terjedő börtönbüntetéssel és 100.000 lejes pénzbírsággal sújtja ezen büntett elkövetőit.

A védőbeszéd

Ezután a védőbeszédre került a sor. Elsőnek Mora bukaresti ügyvéd

Lingua Idegvezető Tolmácsok 1.

ITALIA

Mit kell látni, hogyan kell nézni, mit lehet

dőben, fáradságban és költségben megtakarítani,

hogyan lehet

előzetes nyelvtanulás nélkül

magát olaszul megértetni TRIESTTŐL—ROMÁIG

Irta: Dr. HONTI REZSŐ

A vaskos, több mint 520 oldalas kötet bolfi ára füzve.. L 170

Kapható az UJ KELET könyvosztályában

beszélt, aki kiemelte, hogy Codreanu hazafias szempontokból cselekedett, igaz, hogy Bezát dicsérte, de nem a gyilkossági kísérletét, hanem a macedónok érdekében kibombant hazafias felbuzdulását magasztalta. Jonescu jasi ügyvéd illetékességi kifogással él és azt kívánja, hogy esküdtsek elé utal-

ják az ügyet.

A többi védők is szólásra akartak jelentkezni, az elnök azonban azzal az indokkal, hogy minden további védőbeszéd felesleges szöszaporítás volna, megvonta tőlük a szót és bejelentette, hogy az ítéletet ma délután négy órakor fogják kihirdetni.

Egy lengyelországi fegyházban a fegyencek fellázadtak és lefegyverezték az őrséget

Katonaság állította helyre a rendet

Varsó, augusztus 12. Poznanban a fegyházban rablás tört ki. A foglyok ki tépték a cellafalakból a vastag vasrácsokat és az udvarra ugráltak, ahol az őrséget gyorsan lefegyverezték. A folyosókon több ór fegyverét használta s a lövések fellármázták a várost. Azonnal in-

tézkedtek aziránt, hogy katonaság vonuljon ki és zárja körül a letartóztatási intézetet. Később a tüzlők is kivonultak és vizsugarakkal árasztották el a lázadó rabokat. Éjfélre sikerült a rendet helyreállítani.

Az északfranciaországi sztrájkmozgalom kezd alábbhagyni

Párizsban szimpátiatüntetést rendeztek a sztrájkolók mellett

Párizs, augusztus 12. Az északfrancia sztrájkmozgalom kezd alábbhagyni. A belga határvidéken az incidensek nem ismétlődtek meg s az üzemek kezdik újra felvenni a termelő munkát.

Tegnap csak La Rochelleben voltak zavargások, ahol az építómunkások több épülfelében lévő ház feligkész falait föl-

dig lerombolták. Katonai karhatalmat vonultattak ki ellenük s így sikerült a rendezést gyorsan likvidálni. Számos letartóztatás történt.

Párizs, augusztus 12. Tegnap ötszáz főnyi tömeg járta be a nagy bulvárokat s szimpátiatüntetést rendezett az északfranciaországi sztrájkolók mellett.

A Nemzetközi Fizetési Bank stabilizálja az angol fontot

A bank meg akarja akadályozni az aranyak Angliából Franciaországba való özönlését

Párizs, augusztus 12. A Nemzetközi Fizetési Bank vezérigazgatója, Quesnay egy stockholmi lapnak adott interjújában kijelentette, hogy a Nemzetközi Fizetési Bank egy idő óta akciót folytat a font árfolyamának szabályozására. A bank már huzamosabb idő óta rendszeresen vásárol angol kincstári utalványokat, hogy ezzel is hozzájáruljon a font árfolyamának stabilizálásához.

Ez az első eset, hogy a Nemzetközi Fi-

zetési Bank az arany piac ügyeibe beavatkozik. A bank ugyanis meg akarja akadályozni azt, hogy az arany tömegesen vándoroljon Angliából Franciaországba, mert ezt egészségtelennek tartja.

Az akció hatása alatt néhány nap óta az angol font árfolyama valamivel aranyponthoz emelkedett, úgy, hogy az angol aranyak Franciaországba való özönlése néhány nap óta meg is szűnt.

Dr Caius Brediceanu, Románia bécsi követe

nyilatkozott Románia és Jugoszlávia közötti kereskedelmi megállapodásokról

Bécs, augusztus 12. Dr. Caius Brediceanu román királyi követ Bécsben a Jugoszlávia és Románia közötti agrár-blokkra vonatkozó tárgyalásokról nyilatkozott egy újságíró előtt. A követ az alábbiakban fejtette ki a problémával szemben álláspontját:

— Nagy örömmel szolgál, hogy a Jugoszlávia és Románia között lefolytatott tárgyalások gyakorlati megoldást nyertek. A megállapodások alapján véve egy gazdasági depresszió nyomása

alatt történtek, olyan depresszió alatt, amely egész Európát érinti. Meg vagyok róla győződve, hogy Európa népeinek életszükséglete ki fogja kristályosítani a nyugalom és kiegyensúlyozottság helyzetét. Fontos, hogy nagy gazdasági egyetemes teremtünk és külön megelégedésemre szolgál, hogy ennek a gondolatnak Románia és Jugoszlávia színajai és bukaresti megállapodásaival gyakorlati érvényt szereztek. Uj kurzus ez a nemzetközi kereskedelmi politikában. A két

Frankfurt am Main — Jüdisches Knaben-Institut

Tel. Zepp. 55595. — Gegründet 1900. — Trutz 47. — Direktor: P. Klibansky

Gründliche, wissenschaftliche Ausbildung im jüdischen, in fremden Sprachen und Handelsfachern. Vorbereitungskurse zu Aufnahmeprüfungen für alle höheren Schulen.

Jahre können gewonnen werden!

Gewissenhafte Überwachung, beste, streng rituelle Verpflegung der Zöglinge. — Herrliche Villa mit allen modernen Komfort.

Stets gute Resultate. Allererste Referenzen auch in Sighet bei Abraham Herrkovits, Grossindustrieller

Csak a valódi
Pyramidon
tabletták

biztosítják a jó hatást, ügyeljünk az itt ábrázolt eredeti csomagolásra, mely utánzásoktól és hamisítványoktól megóv!

állam reméli, hogy ezáltal egy gazdasági komplexum számára kristályosodási pontot talált és remélhető, hogy Cseh-szlovákia, Magyarország, Lengyelország, Bulgária, Görögország, sőt Ausztria is a blokkba fog tömörülni. Meg fog szünni lassanként a kedvezményes vám-tételek politikája, hatalmas gazdasági területek fognak kialakulni és ami megtörtént Észak-Amerika Egyesült Államaival, ugyanaz a folyamat fog itt is végbemenni gazdasági téren. Remélem, hogy ez a fejlődés végül Páneurópa felé fog vezetni és meg vagyok róla győződve, hogy egy európai gazdasági unió földrésünknek népeit egészen új gazdasági, kulturális lendület felé fogja vinni. Nekünk európaiaknak, akik Ázsia és Amerika között élünk, nemcsak az a feladatunk, hogy örökdíjünk javaink fölött, hanem el kell felejtünk mindazt, ami eddig bennünket egymástól elválasztott.

— A Románia és Jugoszlávia között történt megállapodások technikai részleteiről még nem tudok sok pozitívot mondani. Az eddigi jelentések szerint valószínűleg teljes vámunio megteremtését szándékozzák, minthogy tudomásom szerint eddig két nagyobb szövet állam között (a német vámegecsülés már a multa tartozik), hasonló egyesülés még nem történt, a technikai nehézségek nagyon lesznek, de semmi esetre sem áthidalhatatlanok, minthogy a szerződés két állam gazdasági struktúrája körülbelül azonos. Ha a két ország sikerülni fog szerződés megoldásokat létesíteni, a többi állam csatlakozása sokban meg fog könnyebbülni.

— A Dunának az a kell lennie, ami lehet: közép- és délkeleti Európa legalkalmasabb közlekedési vonalává. Megszűnnek a bürokratikus zaklatások, a fölösleges vámformalítások, az utlevél ellenőrzés és a forgalom egyéb akadályai. Igazi szabad forgalmat kell a Dunán teremteni. A Duna egyesítse gazdaságilag mindazokat a népeket, amelyek partjain élnek.

Az első lépés ezen az uton megtörtént.

— A béke- és szabadságliga tagjainak tiltakozása az Elzász-Lotharingia visszaszerzésének emlékére emelt szobor felirata ellen. Párizsból jelentik: Strasbourgban Elzász-Lotharingia visszaszerzésének emlékére ünnepeket tartottak, amelyen szobrot lepleztek le a következő felirattal: „Emlékezésül a jognak az erő és a civilizációnak a barbarizmus feletti győzelmére”. Tegnap Strasbourg városa vendégül látta a nemzetközi béke- és szabadságliga tagjait, akik közül sokan tiltakoztak a felírás ellen. A polgármester ígéretet tett arra, hogy a feliratot át fogják szövegezni.

— EZ AMERIKA! Newyorkból jelentik: A lapok jelentik, hogy a „bűnös” ellen küzdő társaság, az amerikai erkölcsvédelmi alakulatának egyike Arthur Schnitzler „Casanova hazafetése” című könyve megjelenése alkalmából nagygyűlést hívott össze s a nagygyűlés tiltakozott a könyv amerikai terjesztése ellen. Az egyesület feljelentésére a bíróság tényleg el is rendelte az angol fordítás összes példányainak elkobzását. Egyik újságíró kérdést intézett a Schnitzler könyv ellen harcot indító egyesületi elnökhöz Mr. Summerhez, aki beismerte, hogy a könyvet nem olvasta. de a könyvcímében szereplő Casanova erkölcsi életét élt s így szerinte az elkobzásra ítélt könyv sem lehet az erkölcsös Amerikának való olvasmány.

Hirdessen az Uj Keletben

Borsa, az tudósítójától sárnapra nagytakozott ang gyújtották borsai romasérelmezik a mindig nem a borsai tűz meg abban, nem véletlen nem átálja a gatással vád Sulyos té román paras tuelek.

Egyetlen e azt, hogy a rászjai gy azt, hogy a

Mi csak azt kezeink között, hogy bü a tüzet, a bü népében, hanc rok és azok be De hogyan sai román inte napirendről kérdését, amik még a hatos er

Hiszzen az edd nem tudott m arra, az iga kérdésre, hogy len szerencsét. Ha erre feleln vizsgálat, akko harmadszor is

A harmadik rendelték el, zömösen me tumok és ada nem lett vol

Nekünk mind fontos. Mi me tudjuk a tisztá keletkezésének godhatunk meg rumok az össze adatok figyele mondják a végs Ha a bírói nyo ni azokat az a arra mutatnak, tást történt, akk vunk. Ha azonb ja erősíteni a akkor

nemcsak a me hajléktalanná hanem a gyuj lökkel nem sz rasztoknak is togató kiléte kézzre kerüljen átalították kéts két f

Néhány nap n harmadik bírói a feladata, hogy vá tegye mindazo amelyek bármily nak a tüzzel. Az általában nem hogy a borsai z resztül nyíltan é ték a vöröskakas meg a fenyegető matematikai pon solni a tüzet. M cikkben soroltuk téseket, amelyek elhangzottak. M konkrét dokum szolgálni a vizsgá milyen jóslatok előtt. Csak a legf fel:

NYILÁ

Alulírott özvegy született Adler M vetkezőket:

Néhány nappal dom Steico George költözött butorai em, hogy miért kö zöket felelte: „nem nek lenni, mert fé polyánai templom hol én is esküt te maradni, mert égn

Adatokat szolgáltatunk a harmadik borsai vizsgálatnak

Nyilatkozatok tömege, amelyekből kiderül: Nagyon sokan tudták Borsán, hogy pénteken tűz fogja elhamvasztani a zsidó házakat

Borsa, augusztus 12. (Az Uj Kelet tudósítójától.) A borsai parasztek vasárnapi nagygyűlése elkeseredetten tiltakozott ama állítás ellen, hogy ők gyújtották volna fel a zsidó Borsát. A borsai román intellektuelek sulyosan sérelmezik azt, hogy az Uj Kelet még mindig nem akarja levenni napirendről a borsai tűz kérdését, nem nyugszik meg abban, hogy nem gyújtogatás, hanem véletlen szerencsétlenség történt és nem átalja a borsai románokat gyújtogatással vádolni.

Sulyos tévedésben vannak a borsai román parasztek és a román intellektuelek.

Egyetlen egyszer sem állítottunk sem azt, hogy a zsidó Borsát a falu parasztljai gyújtották fel, mégkevésbé azt, hogy a borsai románság gyújtogató volna.

Mi csak azt állítjuk hetek óta, hogy a kezeink között lévő adatok arra mutatnak, hogy büntös kezek munkája okozta a tüzet, a büntösöket pedig nem a falu népében, hanem az antiszemita agitátorok és azok bérencsei között kell keresni.

De hogyan kívánhatják tőlünk a borsai román intellektuelek, hogy levegyük napirendről a tűz keletkezésének a kérdését, amikor még a hatóságok sem tettek pontot erre a kérdésre.

Hiszen az eddigi két bírói vizsgálat nem tudott megnyugtató feleletet adni arra, az igazságszolgáltatást érdeklő kérdésre, hogy gyújtogatás, vagy véletlen szerencsétlenség okozta e a tüzet. Ha erre felelni tudott volna az első két vizsgálat, akkor nem rendelték volna el harmadszor is a vizsgálatot.

A harmadik vizsgálatot éppen azért rendelték el, mert az első kettő közbönsen ment el olyan dokumentumok és adatok mellett, amelyek nem lett volna szabad kikerülnie.

Nekünk mindenekelőtt az igazság a fontos. Mi meg akarjuk és meg kell tudjuk a tiszta igazságot a borsai tűz keletkezésének kérdésében. Nem nyugodhatunk meg addig, míg a bírói fórumok az összes eddigi felszínre került adatok figyelembevételével ki nem mondják a végső szót ebben az ügyben. Ha a bírói nyomozás meg fogja cáfolni azokat az adatokat, amelyek mind arra mutatnak, hogy Borsán gyújtogatás történt, akkor nem lehet több szavunk. Ha azonban a vizsgálat meg fogja erősíteni a gyújtogatás gyanúját, akkor

nemcsak a meggyötört, koldussá és hajléktalanná tett zsidó lakosság, hanem a gyújtogatókkal és rombolókkal nem szolidarizáló borsai parasztlakosok is érdeke, hogy a gyújtogató kiléte kiderüljön és bírói kézre kerüljenek azok, akik nem állották kétszázhusz család hajlékát felperzselni.

Néhány nap mulva kezdetét veszi a harmadik bírói vizsgálat, amelynek az a feladata, hogy újból vizsgálat tárgyává tegye mindazokat a momentumokat, amelyek bármilyen összefüggésben vannak a tüzzel. Az első két vizsgálat egyáltalában nem vette figyelembe azt, hogy a borsai zsidóságot heteken keresztül nyíltan és burkoltan fenyegették a vöröskakassal és nem kérdezte meg a fenyegetőtől, hogyan tudták matematikai pontossággal előre bejósolni a tüzet. Már eddig is számtalan cikkben soroltuk fel azokat a fenyegetéseket, amelyek a tűz kitörése előtt elhangzottak. Most az alábbiakban konkrét dokumentumokkal akarunk szolgálni a vizsgálatnak arról, hogy milyen jóslatok hangzottak el a tűz előtt. Csak a legfontosabbakat soroljuk fel.

1. NYILATKOZAT

Alulírott özvegy Steinmetz Chaimné, született Adler Mária kijelentem a következőket: Néhány nappal a tűz előtt szomszédom Stetco George lui Filip Haisan elhívott butorait. Amikor megkérdeztem, hogy miért költözködik, a következőket felelte: „nem akarok többet közelebb lenni, mert félek. Most érkezem a polgári templomban tartott gyűlésről, ahol én is esküt tettem. Félek köztetek maradni, mert égni fognak a házaikok.”

Amikor megkérdeztem, hogy miért esküdt, azt felelte: „megesküdtem, mert félttem, hogy ha nem tartok velük, nem fogok részt kapni a zsidók vagyonából”.

Az én házam is leégett. Ennél a beszélgetésnél jelen volt Timis Lupu Duria is. Tanuja voltam egy beszélgetésnek, amely két héttel a tűz előtt folyt le Petru Buhota (aki a házfedelemet javította) és bérlőm, Hoch Koppelné között, aki a kertben dolgozott. Timis letaposta a babvetéseket, mire Hoch Koppelné felelésségre vonta. Timis ekkor így válaszolt: „Hogyan, te még hasznát akarod venni ennek a babnak? Hol lesztek ti majd két hét múlva?”

Steinmetz Márjem s. k.

2. NYILATKOZAT

Alulírott Mendelovics Janku kereskedő, borsai lakos, kijelentem: „Szomszédom, Stetco George lui Filip Haisan, néhány nappal a tűz előtt elköltözködött. Amikor megkérdeztem tőle, hogy miért költözködik, azt mondta, hogy ő is megesküdt és Dánila azt mondta, hogy azok a románok, akik a zsidók között laknak, költözködjenek el, mert Borsát fel fogják gyújtani. Az én házam le is égett. Megjegyzem, hogy ennél a beszélgetésnél jelen volt Pollák Elija és Einhorch Mozes is.”

Mendelovics Janku s. k.

Az alábbi nyilatkozat azt állítja, hogy az egyik borsai tanító, aki aktív vezére volt az antiszemita mozgalomnak, szintén tudott arról, hogy Borsán tűz lesz. Ime, mit mond Kauffmann Hersch:

3. NYILATKOZAT

Alulírott Kauffmann Hersch huszonhat éves cipész, borsai lakos, kijelentem:

„Május hó első napjaiban megjelent a lakásomon Chioralia tanító egy másik tanító kíséretében és míg a cipőjét javítottam, megkérdezte, hogy nem-e menekülök el innen, hiszen látom, hogy a nép erősebb, mint a prefektus és a csendőrkapitány, akiknek semmi hatalmuk sincsen. Megkérdeztem tőle, hogy vajon miért kell elmenekülnöm, hiszen nem csináltam senkinek semmit. Erre azt felelte, azért, mert elhatározták, hogy ha a zsidók nem teljesítik a követeléseket (kamat, váltó, földek, erdő), péntekig elpusztítják és felgyújtják Borsát. Igaz ugyan, hogy azon a pénteken nem történt semmi, július 4-én azonban, szintén pénteken, kitört a tűz.”

Kauffmann Hersch s. k.

Nem egyszer irtuk meg, hogy a zsidó házaknál szolgáló román cselédnőket előre figyelmeztették, hogy gazdájuknál tűz fog kiütni. Ime, az erre vonatkozó konkrét nyilatkozatok:

4. NYILATKOZAT

Alulírott Markovits Minge 58 éves háztartásbeli kijelentem:

„A tűz előtti csütörtökön hallottam három cselédnőnt beszélgetni, akik Markovits Zelman Léb, Steiner Mozes és Felderbaum Márkunál gyapjukat mos-tak, hogy holnap égni fog a falu.”

Markovits Minge s. k.

5. NYILATKOZAT

Alulírott Steinmetz Regina kijelentem a következőket:

„Julius 2-án szerdán szolgálóleányunk Grec Calina lui Toader Chicui elvitte a holmijait. Pénteken, de még a tűz előtt, megkérdeztem tőle, miért viszi el a holmijait, mire azt felelte, hogy apja azt mondta, hogy valami történhetik a zsidókkal, esetleg felgyulhat a házuk. Mikor erről beszéltem a szolgálóleány anélkül, hogy valakit látott, vagy hallott volna, azt mondta, hogy már is ég a falu. Kimentem a kapun és láttam, hogy tényleg tűz van. A szolgálóleány azt is mondotta még, hogy más négy cselédnő is elvitte a holmijait a zsidóktól.”

Steinmetz Regina s. k.

Van a kezeink között még néhány hasonló nyilatkozat, amelyek ugyanezt állítják a többi cselédnőről. Volt olyan parasztlakos is, aki jószívű szánalom-

ból figyelmeztetett egy zsidó asszonyt a közeledő veszedelemről.

6. NYILATKOZAT

Alulírott Tabak Ieigné kijelentem a következőket: „Néhány nappal a tűz kitörése előtt beszélgettem Danci Vasile Trásnet feleségével, aki a következőket mondotta nekem: Tudd meg, hogy tűz lesz Borsán, a falu alsó részén fog keletkezni és a falu végéig fog terjedni. Azért mondom ezt neked, mert sajnálalak, hiszen tudom, hogy egyedül vagy hat gyerekkel.

Egy héttel a tűz előtt hozzám jött Ivascu Stefan Putar, aki apám szomszédja és azt mondotta, hogy most jön Polyanáról, ajánlja, hogy költözzek át apám házába, hogy ne égjek meg gyermekeimmel együtt.”

Tabak Ieigné s. k.

7. NYILATKOZAT

Alulírott Steinmetz Berl hetvenhat

Őszig nem lesz döntő fordulat a belpolitikai életben

Állítólag csak október 5-én lesz a koronázás — Szabadságra mennek a politikusok

Bucuresti—Bukarest, augusztus 12. A politikai helyzet valamennyire már nyugvóponttra jutott a szinajai tanácskozások nagy izgalmai után. A kormány és Titulescu erélyes cáfolatai után a bukaresti lapok óvatosabban bánnak a minden oldalról felszínre kerülő kombinációkkal. De ez a szélesed csak viszonylagos s a hamu alatt tovább zizzik a parázs. Így például az ellenzéki lapok Titulescu cáfolatai ellenére is tovább erősítik, hogy a londoni követ nemcsak külpolitikai, hanem belpolitikai kérdésekről is tárgyalt Szinajában. A legtöbb lap megingatásokat tesz e tárgyalások lényegére és azt írják, hogy rövidesen ki fog az is derülni, hogy voltaképpen miről tárgyalt Titulescu Szinajában.

A liberálisok tovább lanszirozzák a válsághíreket

Különösen a liberális lapok szitják a tüzet, a melyek ma is fenntartják, hogy Maniu felajánlotta az uralkodónak lemondását és ez a kérdés még ma sincs elintézve véglegesen. E lapok szerint a miniszterelnök lemondására feltétlenül sor kerül, bár lehet, hogy csak a koronázás után. Annál is inkább valószínűnek tartják a miniszterelnök lemondását, mert Maniu a bukaresti politikai körökben elterjedt hírek szerint fáradt és pihenésre vágyik.

A liberális lapok úgy tudják, hogy Maniu lemondását Vajda is követni fogja, sőt az is valószínűnek látszik, hogy a belügyminiszter a miniszterelnök visszavonulását be se mívárva, már hamarabb fog tárcájáról leköszönni.

Mindezek a hírek természetesen még megerősítésre szorulnak és éppen ezért a legnagyobb fenntartással közöljük.

Maniu Badacsonyban

A legilletékesebb helyről nyert felhatalmazás alapján közli a Rador, hogy a koronázás időpontjáról különböző lapokban megjelent hírek legálább is koraiak.

Itt említjük meg, hogy Maniu miniszterelnök jelenleg Badacsonyban tartózkodik. A miniszterelnök néhány

éves borsai lakos kijelentem a következőket: „A tűz előtti kedden, vagy szerdán áthívtam a szemközti lakó Timis Vasile Seru és a következőket mondta nekem: Miért maradsz még mindig itt, miért nem szeded össze a holmidat és költözködöl el innen? — Miért menjek s hová menjek — kérdeztem, — hiszen én idevaló vagyok Borsára? — Erre Timis így válaszolt: Legkésőbb péntekig semmisen marad Borsából.”

Ezt a beszélgetést hallotta Steinmetz Chaimné is.

Steinmetz Berl s. k.

Folytathatnánk még oldalakon keresztül az ehhez hasonló nyilatkozatok felsorolását. Ennyi is elég azonban annak a bizonyítására, hogy voltak Borsán sokan, akik előre tudták, hogy az ominózus pénteken felrepül a zsidó házak tetéjére a vörös kakas és ezt nem is tartották titokban. A vizsgálat kötelessége megállapítani, hogy ezek a szálak hová vezetnek. Hogyan tudhattak előre az itt felsorolt férfiak és asszonyok, hogy tűz fog kiütni Borsán és el fogja hamvasztani a zsidó házakat? Vannak azután nyilatkozataink, amelyek a tűz alkalmából tett megfigyeléseket gyűjtik egybe és sulyosan terhelően mutatnak bizonyos irányba. Ezeket a nyilatkozatokat folytonlagosan közölni fogjuk, mert segítségére akarunk sietni a vizsgálatnak, amelynek nem lehet más célja, mint a miénk: kideríteni a tiszta és hamisítatlan igazságot, a borsai tűz keletkezésének kérdésében.

nap óta gyengélkedik már és így kénytelen az ágat őrizni.

Bratianu visszavonul

A liberális párt vezeterei köréből származó hírek szerint most már egészen bizonyosra vehető, hogy Bratianu Vintila végleg visszavonul a liberális párt vezetésétől. Duca barátjai arról tudnak, hogy a volt belügyminiszter követni fogja vezérét az önkéntes száműzetésbe és át fogja adni helyét Argetoianunak, aki minden irányban posszibilis és így a jelen körülmények között egyedül alkalmas a liberális párt elnöki tisztjének betöltésére.

Bucuresti—Bukarest, augusztus 12.

Az a körülmény, hogy az összes politikusok Titulescu elutasításának alkalmából vagy kivették szabadságukat, vagy szabadságra készülnek, arra mutat, hogy a közeljövőben nem várható döntő fordulat a politikai életben. Popovici pénzügyminiszter Karlsbadba utazik, ahol szeptember végéig marad, ezalatt Madgearu fogja helyettesíteni. Vajda hosszabb külföldi utra készül, Maniu pedig Szovátán fogja tölteni a nyarat. A politikusok október elején adtak egymásnak találkozót Bukarestben, ami arra mutat, hogy a koronázásra csak októberben kerül sor. A Lupta azt is tudni véli, hogy október 5-én lesz a koronázás, régi román fejedelmi pompában.

— EGY NÉMET PILÓTA AUTÓSZERENCSETLENSÉGE NEW-YORKBAN.

Newyorkból jelentik: Wardhausen báró ismert német pilótát egyik külvárosban autószerencsétlenség érte. Gépkocsija egy másik autóval ütközött össze s úgy ő, mint utasai sulyosan megsérültek. A legsúlyosabban sebesült maga Wardhausen, aki kórházba szállítás után tizenkét óra mulva sem nyerte vissza eszméletét. Az orvosok Röntgen-felvételt készítettek róla s ennek alapján a sajtóval azt közölték, hogy állapotát nem tartják reménytelennek, de gyógyulása mindenesetre hónapokat fog igénybe venni.

Mindenféle gyümölcsöt (hullottat is) Farkas Lajos és Fia-cég gyümölcs és borvesz párlat főzdéje
CLUJ, Strada Paris 45. sz. Telefonszám 9—34.

Midon
abletták

Uj Keletben

Uj Keletben

Uj Keletben

Uj Keletben

Uj Keletben

HIREK

As Uj Kelet az egyetemes erdélyi és bánásgyi szidóság napilapja.
Főszerkesztő: Dr. Marton Ernő.
Felelős szerkesztő: Jámber Ferenc.
Bukaresti szerkesztőség:
Hátszegi Ernő Hotel Imperial
Cikkeink utánnyomását csak a forrás megjelölésével engedjük meg.

— Briand és a párizsi német nagykövet tárgyalásai. Párizsból jelentik: Briand francia külügyminiszter és Hoersch párizsi német nagykövet tegnap hosszabb megbeszélést folytattak a népszövetségi ülészakra napirendre tűzött aktuális kérdésekről.

— Nagy robbanás egy newyorki vegyészeti laboratóriumban. Newyorkból jelentik: Egyik vegyészeti laboratóriumban nagyarányú robbanás történt, amely a laboratórium helyisége feletti emeletet is összerombolta. A leomló falak építőanyagáa egy szomszédos házat is súlyosan megrongált. A romok alól eddig egy halottat és tizennégy súlyos sebesültet emeltek ki. Attól tartanak, hogy még több halálos áldozata is lesz a szerencsétlenségnek.

— Robbanás egy francia hajó fedélzetén. Londonból jelentik: Papetea kikötője közelében a Bellatrix francia hajó fedélzetén egy film bemutatása közben robbanás történt. Az explózió két embert megölt és többeket súlyosan megsebesített.

Eljegyzés. Schvarecz Szerén Alba Iulia és Rosenthal Arthur jegyesek. (Mindkét külön értesítés helyett.)

— VALASZTÓJOGOT KAPTAK A JAPAN NÖK. Londonból jelentik: Tókióból jelentik, hogy a japán törvényhozás a 35 éven felüli nőknek megadta az aktív és passzív választói jogosultságot.

— KOSUTICS, VOLT JUGOSZLAV MINISZTER AMERIKÁBÓL KIUTASÍTOTTÁK. Newyorkból jelentik: Kosutics volt jugoszláv közmunkügyi minisztert kiutasították és arra kötelezték, hogy az első hajóval hagyja el Amerikát.

— EGY SPANYOL VÁROSBAN FELLÁZADTAK A LAKÓK. Lisszabomból jelentik: Castahierában a lakók uccai tüntetést rendeztek az új lakbérrendelet ellen. A tüntetők ellen csendőroket vezényelték ki, akiket a lakók megtámadtak. A csendőroket kénytelenek voltak fegyverüket használni. Az összeütközésnek két halottja és számos sebesültje van.

— A FRANCIA HADSEREG AZ OLASZ HATÁRON TARTJA MEG HADGYAKORLATAIT. Párizsból jelentik: A francia hadsereg őszi hadgyakorlatait mégsem Elzász-Lotharingiában, hanem a francia havasokban, az olasz határ mentén fogják megtartani. A lovasság külön tartja gyakorlatait Marne departementben, St. Monheould környékén szeptember első felében.

— ELKÉSZÜLT A VILÁG LEGHOSSZABB HIDJA. Londonból jelentik: A Port Jackson felett épült hídát egy hónapon belül át lehet adni rendeltetésének. A világ e leghosszabb hidja az északi külvárosokat fogja összekötni a kikötőváros többi kerületeivel.

— ÁRADÁS KINÁBAN. Londonból jelentik: Az Evening News jelenti Pekingből, hogy Kína északi részében és a Nagy Fal mentén sok helyütt árvizek pusztítanak. A Tiencsin—Mukden közötti vasútvonalon a forgalmat a pálya alámosása miatt be kellett szüntetni. Az áradat a legtöbb vasúti hídát elragadta. Az elemi katasztrófának többszáz halálos áldozata van.

— UJ ERŐRE KAPOTT A KAUKÁZUSBAN A SZOVJETELLENEK MOZGALOM. Londonból jelentik: A Press Association táviratai szerint a Kaukázus északi részében újra teljes erőre kapott a szovjetellenes mozgalom. Több helyütt guerrillaharcok folynak a harcias törzsek emberei és a vörös hadsereg egyes osztagai között és Kutais, Kasbek és Wladikawkas városokban véres összeütközések voltak. A pillanatnyi helyzet a karhatalomnak kedvez. A hegyi törzsek egyelőre visszalóptak hegyeikbe, de állandóan nyugtalanítják a rendfenntartókat.

Az állam több mint félmilliárd lejjel tartozik a vasutnak

Manoilescu közlekedésügyi miniszter szerint a CFR-nek azért van deficite, mert az állam nem fizeti ki tartozásait

Bucuresti—Bukarest, augusztus 12. A CFR igazgatósága Manoilescu közlekedésügyi miniszter elnökletével ma délelőtt ülést tartott, amelyen a vasut pénzügyi helyzetét vitatták meg. Az értekezleten megállapították, ami egyéb kénnt nem volt titok senki előtt sem, hogy a vasut a számtalan reorganizációs takarékosági és racionalizálási program keresztülvitele ellenére is su-

lyos deficitel küzd. Arra azonban senki sem volt elkészülve, hogy amit az a mai megbeszélésen kiderült, ez a deficit a félmilliárd lejt is meghaladja.

Manoilescu közlekedésügyi miniszter igyekezett megnyugtanni az értekezlet résztvevőit azzal, hogy ez a deficit voltaképpen csak látszólagos, mert az állam sokkal nagyobb összeggel tartozik a vasutnak különböző munkálatok és

szállítások fejében. A közlekedésügyi miniszter kijelentette, hogy erőlyesen fogják felszólítani a pénzügyminiszteriumot az állam adósságainak kifizetésére.

Az értekezlet után Manoilescu közlekedésügyi miniszter kijelentette a hírlapíróknak, hogy a vasut Palanca és Tigănești között új Duna hidat fog építeni.

Titkos nyomda után kutattak egy bukaresti diákokotthonban

Bucuresti—Bukarest, augusztus 12. Az ilfovi ügyészséghez egy névtelen feljelentés érkezett, amely azt állította, hogy a Szeptember 13-i uccán lévő diákokotthonból éjszaka titokzatos gépek zajja hangzik ki az uccára. A feljelentés annak a gyanújának adott kifejezést, hogy a diákokotthonban egy titkos nyomda van elhelyezve és a nyomdagépek

zakatolása hallatszik ki az uccára éjszaka kánként.

A névtelen feljelentés alapján az ilfovi ügyészség nyomban kiszállt és házkutatást tartott a diákokotthonban, ahol azonban semmit sem találtak s így valószínűnek tartják, hogy a névtelen feljelentés közönséges misztifikáció.

A zsidó ifjuság legszentebb kötelessége most: a

sékelgyűjtés

Epítsük fel a leégett zsidó Borsát!

A borsai gyűjtés az utóbbi napokban nem haladt előre olyan tempóban, amint azt a szükség és a becsület parancsolná. Pedig egyetlen igaz zsidónak sem szabad egy percre sem megfeledkeznie róla, hogy Borsán a zsidó családok száza néznek a kegyetlen tél ismeretlen borzalmi elé, hajlék és kenyér nélkül.

Aki még nem tett eleget, vagy nem megfelelő mértékben tett eleget a borsai szerencsétlenekkel szemben fennálló kötelezettségének, az siessen eljuttatni adományát. A borsai esetben fokozottan áll az igazság: Kétszeresen ad, aki gyorsan ad. Borsán már októberben tél van és addig tető alá kell

juttatni a szerencsétleneket.

Mai gyűjtésünk eredménye a következő:

Eva és Gyurika Fogaras 100, Ehrenwald Mór Fogaras 100, Ehrenwald Debóra Fogaras 100, Adler Samu Tenke 200, dr. Freireich Simon Bozovics 165.

Czeczke: Bergfeld Adolf 2000, Silberstein Jakab 100, többek 280, Schwartz Evike Tenke gyűjtése: 300.

Bihar: Izr. Hitközség 1000, Katz Benzi 500, Berkovits Testvérek 300, Benedek Márton 200, Darvasi 200, Benedek Jenő 100, Weisz Gábor 100, Kohn Ferenc 100, Grosz Sándor 100, Katz Miklós 100, kisebbek 340, Krá-

Most jelent meg!

Most jelent meg!

Minden szeszgyárosnak, kereskedőnek, vendéglősnek nélkülözhetetlen

Az új szeszadótörvény

módosított szövegű román és magyar együttes kiadás
dr. Mihelffy és dr. Mandel ügyvédek szerkesztésében

Ára 140 lei

(és portó)

Kapható az UJ KELET könyvosztályában

Uj kedvezmény vendégeinknek

Ezen lap előfizetőinek megelégedésére

nyújtott

20 %

kedvezményt szobaárainkból

10 %

kedvezményt olcsó éttermi árainkból (menü kivéve) módunkban van az UJ KELET kiadóhivatalával létesített megállapodás alapján kibővíteni

Magyar Kir. Operaház
Nemzeti Színház
Kamara Színház

előadásaira szóló mérsékelt áru jegyekkel. Tekintettel a nagy keresletre, kérjük szoba és színházigy rendelését két-három nappal előbb velünk közölni.

PARK SZÁLLODA
Budapest

szemben a Keleti pályaudvar érkezési oldalával. (Nincs kocsiköltség.)

mer Jenő Dicsőszentmárton 100, Beer József, Göc 500, Fischer Sanyika Tenke gyűjtése 712, Steiner Géza Perjámos 1000.

Zsibói szefárd imaház gyűjtése: Goldmann Lajos 150, Grosz Mór 100, Jakab Lázár 110, Lechmann Adolf 235, Müller József 100, Scheer Náthán 530, Scheer Herman 100, Teszler Mátyás 115, Weisz Dávid 115, Wechsler Bernát 100, Weisz Jakab 100, kisebbek 565.

Menczer Ede Temesvár gyűjtése: Singer Herman 1000, Menczer Ede 200, Kaufmann Márton 100, Hoch József 100, Gelbermann Menyhért 100, Singer Vilmos 100, kisebbek 40.

Dr. Sámuel Vilmos Szilágysomlyó 500, Rosenberg Simon Széphely 200, Klein Lipót Szinérváralja 2000, Hermann és Schechter Petroszény 300, Naftali Károly Dumitrei tisobeavi gyűjtése 510, Stössel Jakab Makó 100.

Összesen: 16.267.—

Eddig kimutatva 800.749.—

Eddigi gyűjtésünk összege 817.016.—

A felhőszakadások

már igen keveset segítenek az amerikai terméskilátásokon

Newyork, augusztus 12. A Missisipi felső folyása mentén, Wisconsin, Iowa, Illionis és Missouri államokban, valamint a nagy tavak környékén több óras szakadó zápor után az égbolt továbbra is borult maradt s a hőmérséklet mindent 30 fok Celsius alá szállt. Remélik, hogy a tikkasztó melegnek vége szakadt s újabb, tartós eső fog bekövetkezni. Csikagóban és Indiana állam északi részében másfélórás felhőszakadás szerű zápor volt, de a növényzetet nagyon keveset segített, mert a két hónapos esőhiányban kiszikkadt föld a csapa dékót gyorsan beitta s negyedóra múlva már alig volt némi nyoma a régóta áhított esőnek. A keleti államokban a csapadék jóval kevesebb volt és több helyütt ma is mértek 33–36 fok Celsius hőmérsékletet. A legtöbb folyó a keleti és a középső államokban elapadt s maga a rendszerint igen bővizű Missisipi is keskeny csatornaként esőgöndezik tovább széles medrének közepén.

London, augusztus 12. Newyorkból jelentik, hogy a hőmérséklet tegnap alászállása Pennsylvániára alig volt hatásos. A meleg ebben az államban tovább tart. Newyorkban az élelmiszerek tovább drágulnak.

Augusztus újabb műve gabb. A Petal festő, H litás rendez likummal nagyobb 20 még alig 20 ment fel a nehez és ki vészi hajla már mint e tért vissza.

Ez a rövid pesten töltö merést hozd amely műve sabb lapokr zát közölte.

Izr. Egyete szágos Egye mint egyike reptel. Es h a professzor názza, Ham gán egy öle megnyerte a

Csodálatos művész sok bicipióval néz nileg sok ne ragyogó jóvá lesz nyitva, művészetet k togtatta.

A képekn tárgyu, mel sát, az elnyo fanatizmus l

Aki végig perceg sem k dó vér, zsidó ta őket.

Van egy p mai kor pri De ezek a ki művész biztos tell az erőssé

Nagyszerűen árnyalatait n kép élénk le

Különösen a vizza teljes e ségeit. Ő is n az impresszió kabb kifejez

De nem sz portrékről sem most szinte töl

csak egy fejé hanem az egy

A megszólal napsütéses és tájképek melle

letes és egyé diploma tanus

festő már fino szert. A kiállít Dávid Déván

dezni, mely k nyilik meg.

— AYAGI GYILKOSSÁG Kolos Gyula 3 ezi uti lakását mellbelöte ma

háza szállító szervenés után

— MEZOPO ZALMAS HÓ donból jelentik

hogy az iraki tagja hógutába let egész Mez

magas. Több h heitöt is mértel a hőséget s köz a napszurás.

A marosvásá kolozsvári gazd tőzsdén. A kolo

nap mozgalmas nagy volt az ér részéről és ezér

tak le. Az árak Gabona 48.000,

ezer, sörárja 30 ezer, az árak kialak

volt az utóbbi n Tegnapi külön

kereskedelmi és vári gazdasági jelentek meg a

nyozzák a tőzsd meg, hogy a tőz baton Török B leti főtítkárral módozatokról, m kiscgazdákat a tő majd kapcsolni.

Hammer Dávid képkiallítása

Augusztus hó 5-én Petrozsény egy újabb művészi eseménnyel lett gazdagabb. A Pestről hazatért tehetséges fiatal festő, Hammer Dávid, egy képkiallítás rendezése által, a petrozsényi publikummal megismertette izmos és egyre nagyobb jövőt ígéro tehetségét. Ez a még alig 20 éves fiatalember, aki azért ment fel a magyar fővárosba, hogy ott nehéz és kitartó munkával fejlessze művészi hajlamait, egy éves munka után már mint egy nagy jövő előtt álló festő tért vissza.

Ez a rövid esztendő, amelyet Budapestben töltött, már is sok sikert és elismerést hozott számára. A Mult és Jövő, amely művészi téren egyike a legnövészebb lapoknak, a fiatal festő több rajzát közölte. A Miépphoé, azaz Magyar Izr. Egyetemi Főiskolai Hallgatók Országos Egyesülete, két képkiallításán is mint egyike a legjobb kiállítóknak szerepelt. És hogy ambícióját és munkáját a professzorok elismerése is megkoronázza, Hammer Dávid az évről vizsgán egy ötletes plakát megrajzolásával megnyerte a 250 pengős pályadíjat.

Csodálatos-e ilyen kezdet után, ha a művész sok optimizmussal és nagy ambícióval néz az előtte álló még valószínűleg sok nehézséggel járó, de végül is ragyogó jövő elé. A kiállítás egy hétig lesz nyitva, de már Petrozsény egész művészetet kedvelő publikuma végiglátogatta.

A képeknek legnagyobb része zsidó tárgyú, melyek a gettók miszticizmusát, az elnyomottság bélyegét, vagy a fanatizmus lángolását viselik magukon. Aki végignézi ezeket a képeket, egy percig sem kételkedik abban, hogy zsidó vérszűz, zsidó lélek, zsidó szellem alkotja őket.

Van egy pár tollrajz, mely kissé a mai kor primitív irányzatának hódol. De ezek a kis rajzok egy már kifejtett művész biztos kezére vallanak. A pasztell az erőssége a kiforrott művészeknek. Nagyszerűen érti a színek tónusait és árnyalatait megválasztani, úgy hogy a kép élénk legyen és még sem ríkió. Különösen a napsütéses tájakban adja vissza teljes egészében a természet szépségeit. Ő is mint sok más híres festő az impresszionizmusból tudja leginkább kifejezni gondolatát.

De nem szabad megfeledkeznünk a portrékról sem, melyeknek kivitele már most szinte tökéletes. Ezek a képek nem csak egy fejet, egy arcot ábrázolnak, hanem az egyéniséget tükrözik vissza.

A megszólalásig hasonló portrék és a napsütéses és mégis tompa meleg színű tájképek mellett még egy pár igen ötletes és egyéni plakát, könyvkötés és diploma tanuskodik arról, hogy a fiatal festő már finom és nagy technikára tett szert. A kiállítás végetértével Hammer Dávid Déván is fog egy kiállítást rendezni, mely körülbelül két hét múlva nyílik meg.

Abraham Masa

— AYAGI GONDOK MIATT ÖNGYILKOSSÁG. Budapestről jelentik: Kolos Gyula 38 éves kereskedő Rákóczi uti lakásán, anyagi gondok miatt, mellelőtte magát. Sérüléseivel a kórházba szállították, ahol néhány órai szenvedés után meghalt.

— MEZOPOTÁMIÁBAN IS BORZALMAS HŐSÉG PUSZTÍT. Londonból jelentik: Bagdadból jelentik, hogy az iraki angol légi haderő két tagja hógutában meghalt. A hőmérséklet egész Mezopotámiában rendkívül magas. Több helyütt 130 fok Fahrenheitot is mértek. Az arabok sem bírják a hőséget s közülük is számosat megöl a napszúrás.

A marosvásárhelyi iparkamara és a kolozsvári gazdák látogatása az árutözsden. A kolozsvári árutözsde nek tegnap mozgalmas napja volt. Rendkívül nagy volt az érdeklődés, főleg a vevők részéről és ezért sok üzletet bonyolítottak le. Az árak a következők voltak: Gabona 48.000, tengeri 40.000, zab 40 ezer, sörárpa 30 ezer lej vagononként. Az árak kialakulásában nagy szerepe volt az utóbbi napok országos esőjének. Tegnap különben a marosvásárhelyi kereskedelmi és iparkamara és a kolozsvári gazdasági egyesület delegátusai jelentek meg a tözsden, hogy tanulmányozzák a tözsde működését. Itt írjuk meg, hogy a tözsde választmánya szombat Török Bálint gazdasági egyesületi főtitkárral tanácskozott azokról a módosításokról, melyeknek segítségével a kisgazdákat a tözsde életébe be lehetne majd kapcsolni.

KÖZGAZDASÁG

Jövő év januárjában megkezdik működésüket a postatakarékpénztárak

Bucuresti—Bukarest, augusztus 12. A romániai postatakarékpénztár felállításáról szóló törvény a Monitorul Oficial egyik legutóbbi számában megjelent. Erdeklődünk a postaigazgatóságnál, ahol azonban még semmit sem tudnak a törvény alkalmazásáról. Hir szerint a törvényt fokozatosan fogják életbeléptetni és 1931 január elsején a postai takarékpénztárak megkezdik rendszeres működésüket. Addigra eldől a

régi magyar postatakarékpénztárnál elhelyezett betétek visszafizetésének 12 év óta vajdó ügye is. Allitól az erre vonatkozó tárgyalások már befejezésükhöz közelednek és a román postavezérgazgatóság csak azt várja, hogy a magyar postatakarékpénztár állapítsa meg a koronában befizetett betétek beváltási kulcsát és azt, hogy a betétösszegek után mennyi kamatot hajlandó fizetni.

Hatvan százalékkal csökkent a vasipari termelés

Ujabb leépítésekre készül a Resica — Valószínűleg engedélyezni fogják az ócskavas kivitelét

Brassó, augusztus 12. Hiába, minden rossz kartellpolitika megbosszulja magát. Így járt a romániai vaskartell is, amelynek feloszlására a kolozsvári iparügyi vezérfelügyelőség javaslatot tett a kormánynak. A kartell ezt a hirdásunkat buzgalommal cáfolta és az is megeshet, hogy a kormány Max Auschnitzra való tekintettel nem fogja honorálni az ipari vezérfelügyelőség propezióját, amelyet az erdélyi tartományi igazgatóság magáéva tett, de a valóság akkor is a kartell ellen fog megnyilatkozni. Az utóbbi hónapokban egyre erősödő dekonjunktúra miatt ugyanis 60 százalékkal esett vissza a vasipari termelés Romániában és amint értesülünk, a Resica raktárai úgy tele vannak el nem adott áruval, hogy újabb munkáselbocsátásokra készül és átmenetileg egyes osztályokon leállítja a termelést.

A vasipari helyzet egyik ismét aktuális kérdése az ócskavas kivitele, amelyet tudvalevően a Resica kivására tiltott be a liberális kormány az azal az indoklással, hogy a belföldi kohók, vagyis a Resica és a Titán—Nad-

rág—Kaláni Vasművek, mind a kettő részben, vagy egészben, Max Auschnitz érdekeltségei, feldolgozzák a belföldi részleteket. A letiltás igazi oka az volt, hogy ez a két vállalat nem akart nyersvasat használni, amely aránylag drága, hanem 1.20 lejre nyomta fel a felgyült ócskavas árát, amelyért külföldön 3.50 —4 lej fizetnek kilónként.

Az ócskavaskereskedők most újabb intervenciót kezdtek a kormánynál és rámutattak a Resica által létesített Ceho-Romania ócskavas átvételi iroda árpolitikájára, valamint arra a tényre, hogy a Resica és a Titán—Nadrág—Kaláni Vasművek, amelyekért az exportot letiltották, 700—800 vagon vesznek csak at egy évben, viszont az országban évente legalább 2000 vagon ócskavas gyűl össze, amelyből legalább 1000 vagon el lehetne adni külföldre.

Az ócskavaskereskedők, akiknek részéről egy nagyváradi és egy aradi cég tulajdonosai és a budapesti Weiss Manfréd gyár megbízottai tárgyalnak Bukarestben, azt kéri a kormánytól, hogy vagononként 1000 lej kiviteli vám mellett tegye szabaddá a kivitelét.

munkásleépítéseket egy bizonyos program alapján vigyék keresztül, nehogy a tömeges elbocsátás veszedelmesen növelje a munkanélküliséget. A tárgyalások eredménye eddig az, hogy az elbocsátásokon kívüli tervbe vett kényszerszabadságolásokat a vállalatok beszüntették.

Rendkívül olcsó

nyári könyvajánlatunk (I.)

Ady: Brevárium I. II.	Lei 19	1. sz. csoport:	
Casson: Tizenkét tip	" 10	Móri cz: Buzakalász	
Ady: Muzeum I. II.	" 140	— Házasságtörés	
Darvin: Fajok keletkezése	" 180	— Vadkan	110 Lei
Karinthy: Kötéltánc	" 48		
— Irta . . .	" 20	2. sz. csoport	
Schrenk: Titokzatos erők	" 28	Babits: Pávatollak	
Karinthy: Faremido	" 28	— Karácsonyi Madonaa	
Tolsztoj: Shakespeare	" 35	— Nyugtalanág	98 Lei
Suares: Dosztojevskij	" 35	— Recitativ	
Lázár: Munkácsi	" 35	9. sz. csoport:	
Wagner: Beethoven	" 35	Laczkó: Noemi fia	
Gide: Wilde Oszkár	" 35	Biró: Amor és Psyche	
Thiering: Textilipar	" 35	Kaczér: Ezüst fuvola	72 Lei
Lambrecht: Oslények világa	" 35		
Balla: Modern sakk	" 35	11. sz. csoport:	
Brandes: A. France	" 35	Méray: Két primadonna	
Rilke: Rodin	" 35	Kodolányi: Két leányarc	
Seton: Fekete mén	" 38	Szini: Smaragd	72 Lei
Molnár: Andor (regény)	" 30		

Kapható az „Uj Kelet“ könyvosztályában 100 leien alóli rendelésnél csakis az összeg előzetes beküldése mellett.

A kolozsmezei malomtulajdonosok kollektív fellebbezést adnak be a forgalmi adó kirovása ellen. A pénzügyi kormány minden ígérete dacára a malom forgalmi adóját olyan irgalmatlanul állapították meg, hogy a működésüket lehetetlenné teszi, mert a forgalmi adó jóval meghaladja a vámbevételeiket. A kolozsmezei malomtulajdonosok éppen ezért tegnap Kolozsváron értekezletet tartottak és elhatározták, hogy a kivett forgalmi adót valamilyen módon fellebbezik. A megye területén összesen 370 kis- és közepmalom van és ezek valamennyien a törvényszékhez fellebbeznek, hogy forgalmi adójukat szállítsa le, amennyiben a fellebbezésnek nem lesz eredménye, el vannak kötvélve arra, hogy üzemeiket leállítsák.

Romania a varsói agrárkonferencia elhatalasztását kéri. Bukarestből jelentik: A földművelésügyi minisztériumból szerzett értesülésünk szerint a varsói agrárkonferenciára vonatkozólag a román kormány azt kéri a lengyel kormánytól, hogy az augusztus végére tervezett konferenciát halasszák el egy későbbi időpontra, mert Romániának a jugoszláv vámszövetséggel kapcsolatosan most sürgős ügyei vannak, amelyeket előbb rendeznie kell, hogy a varsói tárgyalásokon már kész programmal vehessen részt.

Lezárták a nemzetközi kénkonvenciót. Berlinből jelentik: Ez év júniusában Osztdében megindultak és később Párizsban folytatódtek a nemzetközi kénkonferencia tárgyalásai. E tárgyalások most befejeződtek és a konvenciót már be is fejezték. A megállapodások érvényesek az egész világra az Egyesült Államok kivételével. Eddig a következő országok termelői és fogyasztói vettek részt a konvencióban: Belgium, Chile, Németország, Anglia, Franciaország, Hollandia, Itália, Norvégia, Lengyelország és Csehszlovákia.

Gabonahossz és terméskilátások. A nemzetközi gabonapiacok képe az elmúlt héten teljesen megváltozott. Az amerikai kukorica-aratás bajai ugyanis nemesak a tengeri-piacot, hanem az összes gabonapiacokat, különösen a buzáét erősen befolyásolta. A határidő kurzusok óriási emelkedéseket mutattak fel. Tengeri szeptemberre Csiká góban július elsején, tehát a mozgalom elején 73 cent volt, augusztus elsején 87 centre emelkedett, e hó 6-án 101 centre. Ezzel pedig a buza kurzusát jóval túllépte. A szeptemberi buza, amely július 30-án 85 centtel elérte a legalacsonyabb kurzust, néhány nap alatt 99 centre emelkedett. Későbbi terminusokra köttözletek ismét túllépték a dollárhatárt. A gabonatermés, főleg a buza sikere miatt nem lehet a kurzus emelkedésének tartamát meghatározni. Buzában az effektív üzlet nem volt jelentékeny.

Válságban a japán selyemipar. Londonból jelentik: A japán selyemipar válsága az utóbbi időben kieleződött. Julius utolsó hetében közel husz gyár szüntette be üzemét, miáltal 30.000 munkás maradt kenyér nélkül. Huszonöt újabb gyár készleteinek felhalmozódása miatt redukált üzem mellett fog dolgozni. A japán kormány szubvenciókkal igyekszik alátámasztani e fontos ipart.

Allandóan nő a munkanélküliek száma. Bukarestből jelentik: A munkügyi minisztérium most készítette el az 1930-as év első felének munkanélküli statisztikáját, amely szomorú megállapításokra vezet. A munkanélküliek száma hónapról-hónapra nő és pedig elsősorban az erdélyi részeken. Arad megyében a hivatalosan bejelentett munkanélküliek száma az év elején csak 945 volt, de már májusban megközelítette a 4000-et. Temesváron egy fél év alatt kétszeresére emelkedett a munkanélküliek száma, Szatmáron pedig hatszorosára. Aránylag kevés a munkanélküli a brassói, szebeni és marosvásárhelyi munkafelügyelői körzetben. Nagyszámú vannak a munkanélküliek Bukovinában. A statisztikai kimutatás magyarázata szerint a munkanélküliek számának növekedését Aradon a faiparban való leépítés, Temesváron a bányász- és vasmunkások, Szatmáron a fa- és szezonmunkások számának csökkenése okozta. A regái részeken csak Bácska megyében van nagyobb arányú munkanélküliség, egyrészt a comanestii kőszénbánya, másrészt a buhusi szövőgyárnál történt leépítések folytán.

Színház — Művészet

Az Andrássy uti Színház kolozsvári vendégszereplése. Tegnap este a budapesti Andrássy uti Színház művészei vendégszerepeltek a kolozsvári Magyar Színházban. A műfajok, amelyek keretében a kolozsvári közönség színe elé léptek, mindannyian a legnemesebb és legfinomabb művészetet reprezentálták. Különösképpen elragadtatót keltett **Bársony István** művészete, akiben a magyar színjátszás területén az egyik legnagyobb komikust ismertük fel. Pompás jellemző ereje, karakterisztikus mozdulatai és eredeti mimikája sokáig feledhetetlenek lesznek. **Dajbukát** Ilona szintén kitűnő színésznő, aki egy falusi leány szerepében a legművészebbet nyújtotta. **Berky Jóska** mint kabaré-színész hallatlanul sokat fejlődött. Különösen Nagy Endre-imitációja keltett elragadtatót. **Berky Lili** dalaival és finom egyéniséggel teljesen lenyűgözte a közönséget. Percekig tartó, lelkes és nagyon megérdemelt tapsokat aratott. **Ihász Lajos** és **Jankovszky Mara** szintén elsőrangú színjátszó erők. **Gózon Gyula**ban régi, meghitt ismerősünket köszöntöttük. Dalaival és játékaival ő is viharos elismerést aratott. Általában az egész este a legnagyobb siker jegyében zajlott le: a közönség megérezte, hogy igaz művészettel volt dolga.

A MAGYAR SZÍNHÁZ MŰSORA:

Szerdán este 9 órakor: *Ida regénye*. Ujdonság nagyon olcsó mozhelyárakkal. Marsi Gizi föllépésével. Jegyek ára 50, 40, 30, 20 és 10 lej. Sorozatszám 352.

Csütörtökön este 9 órakor: *Gála film-előadás*. Premier! *Ejféli házasság* (Newyork rejtelméi). A főszerepben: **Georg Bancroft**.

Pénteken este 9 órakor utolsó operett-előadás az évadban: *Tommy és társa*. Vég helyi Iza vendégjátéka. **Ihász Aladár** és **Tompa Béla** bucsuja. Sorozatszám 353.

Szombaton este 9 órakor: A budapesti Andrássy uti Színház teljes kabaré-együttesének vendégjátéka, nagyszabású új műsorral. **Berky Lili**, **Dajbukát Ilona**, **Jankovszky Mara**, **Bársony István**, **Gózon Gyula**, **Ihász Lajos** és **Berky Jóska** föllépésével. Rendes helyárak. Sorozatszám: 354.

Vasárnap este 9 órakor: Az Andrássy uti Színház teljes kabaré-együttesének vendégföllépése, bucsu-vendégjátéka. **Berky Lili**, **Dajbukát Ilona**, **Jankovszky Mara**, **Bársony István**, **Gózon Gyula**, **Ihász Lajos** és **Berky Jóska** föllépésével. Rendes helyárak. Sorozatszám: 355.

A MAGYAR SZÍNHÁZ MOZI-MŰSORA:

Szerdán 3, 5 és 7 órakor: *I. Hollywoodi revü* (Hollywood). Látványos nagy attrakció. **II. Agglegény naplója**. Helyárak: 20 és 10 lej.

Csütörtökön kivételes grandiózus kettős műsor. Premier! *Attrakció!* 3, 6 és este 9 órakor: *Ejféli házasság* (Newyork rejtelméi). Minden idők legizgalmasabb története 7 felvonásban. A főszerepekben: **Georg Bancroft**, **Betty Compson** és **Olga Bacanova**. **II. A tenger leánya**. Regényes és izgalmas eseményű hajós történet 7 felvonásban. Helyárak a 3, 5 és 7 órai előadáson: 20 és 10 lej, az esti 9 órai előadáson 30, 20 és 10 lej.

Pénteken csak 3 és 6 órakor: *I. Ejféli házasság* (Newyork rejtelméi). **II. A tenger leánya**. Helyárak 20 és 10 lej.

Szombaton csak 3 és 6 órakor: *I. Ejféli házasság* (Newyork rejtelméi). **II. A tenger leánya**. Helyárak 20 és 10 lej.

Vasárnap délelőtt 11 órakor matiné 15 és 10 lejes helyárakkal: A marokkói kémmé. Rejtelmes történet, a főszerepekben: **Várkonyi Mihály**, **Jetta Goudal** és **Josef Schildkraut**.

Vasárnap délután 3, fél 5, 6 és fél 8 órakor: **Pat és Patachon** esete **Josephine Backerrel**. Helyárak: 20 és 10 lej.

A Magyar Színház Irodájának közleményei:

SZOMBATON és **VASÁRNAP** este az Andrássy uti Színház vendégjátéka

Az a nagy szeretet és lelkesedés, a mellyel Kolozsvár közönsége az Andrássy uti Színház együttesét fogadta arra indította az igazgatóságot és a művészeket, hogy eredeti utiterüket

megváltoztatva, a hét végén visszatérjenek Kolozsvárra s még két estét át gyönyörködtessék a közönséget.

Ezen a két estén is a szereplők: **Berky Lili**, **Dajbukát Ilona**, **Jankovszky Mara**, **Bársony István**, **Gózon Gyula**, **Ihász Lajos**, **Berky Jóska**.

Nagyrészen új műsor keretében fognak föllépni szombaton és vasárnap. Szombaton este is, vasárnap este is 9 órakor tartja előadását ez a legkiválóbb, legelőkelőbb, legragyogóbb kabaré együttese. Holnap már közölni fogjuk az új műsrot. Helyárak a rendesek. Jegyeket már árulja ezen két előadásra a pénztár.

Ma este **IDA REGÉNYE** nagyon olcsó mozhelyárakkal

A legnépszerűbb ujdonság, az „*Ida regénye*“ kerül színré ma este **Marsi Gizivel** a főszerepben. Helyárak: 50, 40, 30, 20 és 10 lej.

Pénteken utolsó operett-előadás: **TOMMY ÉS TÁRSA**

Az évad utolsó operett-előadása pénteken este lesz, a műsor legkedvesebb operett-ujdonsága, a „*Tommy és társa*“ kerül színré mozhelyárakkal.

Ma utoljára **HOLLYWOODI REVÜ** és **AGGLEGENY NAPLÓJA**

Három órás kettős műsor. Kezdeté 3 és 6 órakor

Igen nagy sikere van a Magyar Színház mozi műsorának. Az előadás teljes három órát vesz igénybe, mert a „*Hollywoodi revü*“ című szenzációs film-attrakció mellett, amelyben a főszerepeket **Marion Davies**, **William Haines**, **John Gilbert**, **Lew Cody** és **Douglas Fairbanks** játsszák, még az „*Agglegény naplója*“ című nagyon finom, hallatlanul mulatságos, briliáns 8 felvonásos vígjátékot is vetítik. Ez a rekord-műsor már csak ma látható 3 és 6 órakor. Helyárak: 20 és 10 lej.

Holnap diszelőadás: **EJFÉLI HÁZASSÁG** (Newyork rejtelméi)

George Bancroft világhírű alakítása

Holnap, csütörtökön este nem lesz színházi előadás a Magyar Színházban. Egy estére megszakítják a színházi előadások sorozatát, hogy annak a közönségnek is módjában legyen megnézni a világ legizgalmasabb filmszenzációját, amelynek csak este van ráérő ideje. Ez a nagy film az „*Ejféli házasság*“ (Newyork rejtelméi). Egy hajófüttő és uccaleány sorsa perreg le előttünk a newyorki dokk között. A kikötő koreszmájának fülledt levegőjében, a vágy és féltékenység emberhalálal végződik, virágozik ki a hajófüttő és uccaleány szerelme, amely az izgalmas események koronája. Az „*Ejféli házasság*“-ot a „*Wings*“ szerzője, **Monks Sanders** írta. Főszereplők: **George Bancroft**, **Betty Compson**, **Olga Bacanova**. Ezzel a nagyszabású attrakcióval egy műsorban vetítésre kerül még a „*Halálszirt*“ című 8 felvonásos tengerész-dráma, amely a cselek-

mény izgalmaiban vetekszik az „*Ejféli házasság*“-gal.

Ezt a hatalmas ujdonság műsrot holnap, csütörtökön 3 előadásban: 3, 6 és este 9 órakor vetítik a Magyar Színházban. Helyárak 3 és 6 órakor: 20 és 10 lej, este 9 órakor: 30, 20 és 10 lej. Az esti előadás jegyeit délelőtt előre is meg lehet váltani.

RADIO MŰSOR

Idő: Középeurópai

SZERDA, AUGUSZTUS 13.

Bukarest. 12: Beszélőújság. Gram-mofón. 17: Rádiózenekar. Strauss, Kettelbey, Puccini, Gillet, Suppé, Helmburg, Fetras, Barbirolli művei. **Giano** Zsófia olasz áriákat énekel. 18:30: Felolvasás. 18:45: Beszélőújság. 19: Gram-mofón. 19:40: Rádió Egyetem. 20: Dal est. 20:30: Felolvasás. 21:15: Zongorahang. 21:15: Beszélőújság.

Budapest. 9:15: Szalonzenekari hangverseny. Sousa: Kadét-induló. Strauss: Falusi feccék. Rubinstein: Melódia. Lincke: Indra birodalmában. Gounod: A zamorai sar. Jostitomo: A templomi menet. A japán csalogány. A varázskertben. Dostal: Modern táncgyuleg. Szmirnai: Magyar románc. Padilla: Szerenád.

9:30: Hírek.

12: Déli harangszó az Egyetemi templomból. Időjárásjelentés.

12:05: A rádió házikvartettjének hangversenye. Wolf—Ferrari: **A madonna** kinese. Buchner Antal: **Prelude** pastorale. Warren—King: **Indiánszerelem**. Lehár: Az isteni férj. Leposa: Szép asszony. Szirmai Albert: **Zefir** keringő. Bányai Aladár: **Mért akar** feledni. Ábrahám: **Kairó**.

12:25: Hírek.

2:30: Hírek.

1: Pontos időjelzés, időjárásjelentés. 3:30: Morse-tanfolyam.

4:10: **Babay József** novellái: **Angyal** tenyér. **Pipike**.

4:45: Pontos időjelzés, időjárásjelentés, hírek.

5: Rác Béla és cigányzenekarának hangversenye.

6: **Baktay Ervin** előadása: „**Bombay és Kalkutta: India nagyvárosai**“.

6:30: Hangverseny. Corelli: **La Folia**. Alkonyi álom. Korngold: A holt város — **Marietta** dala. Puccini: **Turandot**. Duilter: Az ifju vitte kedvesét. Moszkovszki: **Guitarre**. Dvorak: **Humoreszk**. Hubay: **Csárdajelenet**. Ijjártó: **Elment az én rózsám**. Tarnay Diesérsz, kedves. Kurucz: **Hervadó rózsák** közt. **Lavotta: Rég volt**.

7:30: **Petri Mór** felolvasása: „**Diákom, Ady Endre**“.

8: **Schumann**-est. A m. kir. Operaház tagjaiból alakult zenekar hangversenye. **Genova** — nyitány. **Csellover-seny**. III. szimfónia.

Utána: Pontos időjelzés, időjárás-jelentés, hírek.

Majd: **Grammofónhangverseny**. — **Goldmark: Tavasszal** — nyitány. — **Myddleton: Lent délen**. **Cui: Orientale**

— Az új ima. Dohnányi: **Capriccio**. Reimann: **Seguidilla**. Gungl: **Amortanc**. Lehár: **A mosoly országa**. Csajkovszkij: **Elégia**. Dostal: **Port-Arthur**. Rachmaninoff: **Prelude**. Brennan: **Dal** Valentino halálára. Colcord: **Stein** Song. Perry: **Délvidéki holdfény**. **Bécs**. 21: **Rajnai dalok**.

Berlin. 20:40: **Verdi: Ailarcosbál** e. operája.

Breslau. 19:30: **Katonazene**.

Lipscé. 21:50: **Hayd: Zongoraművei**.

Varsó, Kattovic, Poznan. 20:15: **Szólisták hangv.**

Milánó. 20:40: **Operettrészletek**.

Riga. 19:03: **Népszerű hangverseny**. Brahms: **Római II. szimfónia**. **Stam-martini—Elman: Szereli dal**. De **Falla: Népszerű szvit**. — **Mendelssohn: Szentivánéji álom**. Bloch: **Rögtönzés**. Hubay: **Csárdajelenet**. **Martucci: No-velletta**. **Castaldi: Tarantella**. **Wagner: Bolygó hollandi**.

Toulouse. 20: Operettrészletek.

Osló. 20:30: **Rádiózenekar**. **Beetho-ven: Leonora** — nyitány. **Beethoven: Menüette** — török induló. **Beethoven: IV. szimfónia**.

Prága. 20: **Orosz dalok és áriák**. 20:30: **Rádiózenekar**, dalbetétekkel.

Kassa. 20:35: **Szalonzenekar**.

Pozsony. 19: **Ének- és csellóhangv.**

Köln. 20: **Operettrészletek**.

CSÜTÖRTÖK, AUGUSZTUS 14.

Bukarest. 12: Beszélőújság. 18: **Ze-nekari** hangverseny. 18:30: **Felolvasás**. 18:45: **Beszélőújság**. 19: **Grammofón**. 19:40: **Rádióegyetem**. 20: **Zenekar**. — 20:30: **Felolvasás**. 20:45: **Chicideanu-nak**, az Opera tenoristájának dalestje. 21:15: **Rádiózenekar**. 21:45: **Beszé-lő-újság**. 22: **Tánczene**.

Budapest. 9:15: A honvédegyalge-zred zenekarának hangv. 9:30: **Hírek**. 12: **Déli harangszó**, időjárás. 12:05: **Hangverseny**. 12:25: **Hírek**. 1: **Pontos időjelzés**, időjárásjelentés. 2:30: **Hírek**. 4: **Rádió Szabadegyetem**. Utána pontos időjelzés, időjárásjelentés. 5:10: **Felolvasás**. 5:40: **Szalonzenekar**. 6:45: **Török Sándor** novellái. 7:20: **Magyar helyesírás**. 8: **A salzburgi ünnepi elő-adások**. **Mozart** hangv. 9:10: **Magyar dalest**. **Majd: Jazz**.

Bécs. 20: **Rosé vonósnégyes**. Utána zenekar.

Berlin. 19:30: **Hangverseny**.

Frankfurt. 21:15: **Dalok**.

Varsó, Kattovic. 18: **Szólisták** hang-versenye. 19: **Grammofón**. 20:15: **Nép-szerű hangverseny**.

Poznan. 20:30: **Szólisták** hangv.

Riga. 20: **Szimfónikus hangverseny**. **Beethoven I. és IX. szimfóniája**.

Milánó. 20:40: **Gounod: Faust** című operája.

Róma. 21:02: **Verdi: Rigoletto** című operája.

Toulouse. 21. **Grammofón**.

Osló. 20:30: **Norvég dalok**. 22:10: **Mendelssohn: D-moll trió**.

Prága. 19:35: **Rossini: Szevillai bor-bély e. operája**.

Pozsony. 18: **Rádiózenekar**.

Autóbusz menetrend ★ MERA & COMP

Érvényes: 1930 május 15-től

Simleu-Silvaniei—Zálu				Zálu—Simleu-Silvaniei			
INDUL				ÉRKEZIK			
710	810	1230	18	1110	14	19	
730	830	1250	1820	11	1340	1840	
810	910	1320	19	1030	13	18	
Zálu—Crasna—Ciucea				Ciucea—Crasna—Zálu			
645	13	18	Zálu	1330	19	8	
725	1340	1840	Vársolt	1340	1830	720	
745	1445	20	Crasna	1120	1815	7	
915	16		Ciucea	1005	17		
Simleu—Crasna—Ciucea				Ciucea—Crasna—Simleu			
710	14	1815	Simleu	12	1845	745	
735	1420	1835	Vársolt	1140	1830	720	
745	1445	19	Crasna	1120	1815	7	
915	16		Ciucea	1005	17		
Carei—Simleu—Zálu				Zálu—Simleu—Carei			
15	430		Carei	1630	1030		
18	530		Tágnad	1530	930		
1745	7		Simleu	14	645		
19	815		Zálu	13			
	915		Ciucea	1005			
ÉRKEZIK				INDUL			

Helyettesítési tábla és Képviselet Rt. nyomdájában. Olaj, Str. Baros L. P. 16. Telefon 3-77.

XIII EVF
Ciuj—K
augusztu
5690 E

An Uj Kelet
és bánati

Cikkünk ut
ferris meg

Köszönetek
és megérzés

Ma nap után
jűk harcra a
ezt a hadsereg
nól a hasábok
irányába, hogy
antiszemita gy
datával. Szétdo
és földre locsol
getjük az írott
ogyike vádol, k
re hiv a megm

Minden mon
egy újabb ki
még vannak fi
nak pusztában
gunk. A hatós
eszmének rá
követelésekre,
ben ég már az
ebben az ország
kodású férfiak
lemben vett d
van átitatva a
közöttük sem
akinek volna
kiállni a fórum
mellé az árra
Oroszországban
lek, akik a po
ben semmilyen
tenve, szóban
harcot az antis
akikben olyan
méltatlan üldö
fanatizált töme
zsidóság önvéde
állottak.

A mi nap-nap
nem lelkesít se
detekre. Azok,
borodni, nem a
nap-nap után
eeavában, Van
Máramarosszig
ról panaszok
tulzott színek
ket. Mert nem
dalmakat, mer
meinket az a
látásra; azzal
eltulozzuk az
Ez az, ami j
nek, tartomány
nak, fészolga
minden rendű
mint a borsai
rombolás. Ped
tettünk hozzá
nek azok elég
tünk is. A tele
egyszer hurko
mint egy rejt
Északról és D
szemita botrán
és amikor mi
szemita kileng
kánytáncában
nem a szívünk
fon hallgatója
néha egy ár
munk meg az
az a valóság
adóba.

Miért van a
csak ezeket az
mó arnyalati k
abból, amit o
an abszolút i
vagy az oka
söpri el egysz
szinéről a felt
je a gombamó
pamfletteket?
amely helyrei
kolozsvári Lu
telefonját, hol
ma már bebiz
sát a zsidók
hozzájussanak
Ezek a gal
nem háborod
mény szavak

Aprohirdetések

Házvezetőnőt keres kolozsvári uricsalád. Cim a kiadóban.

Keresünk augusztus 15, vagy szeptember 1-re való belépésre izr. nőtlen, teljes szaktudással bíró fűszer- és vaske reskedősegédet, ki az angróban is jár-tas. Ajánlatok, eddigi működéséről bizo nyitvánnyal és fizetési igény megjelölé sével Deutsch & Geist Ludos.

Több évi gyakorlattal bíró elsőrendű férfiruha szabász állást változtatva. Megkeresések „Szabász” jeligére a kiad óba.

Egy-két jóházból való iskolás zsidó leányt teljes ellátásra elvállal belváros centrumában lakó temesvári uricsalád. Állandó zongorahasználat és román-francia nyelvű társalgás. Megkereséseket „Uricsalád” jeligére a kiadóba küldjünk.

Tisztességes fűszer- és rövidáru segédet keresek augusztus 15-i belépésre. Ajánlatok Pollák Mór, Blaj küldendő.